

Elgondolkodtató változások a világban

Terjed a szekularizáció, egyre szűkülnek a tereink, egyre magányosabbak és elszigeteltebbek vagyunk a nyolcmilliárd ember között. (5. oldal)

Gyermekek gyógyítója, az Érmellék kutatója

„A hit abban, hogy amit kis betegeimért a legjobb tudásom alapján teszek, az jó nekik, akár életüket menti; ez az egész Istennek tetsző dolog.” (6–7. oldal)

Közbenjáró édesanyák Érszőlősen

Minden gyermeknek szüksége van imádkozó édesanyára – írja Fern Nicols, a Közbenjáró Édesanyák Nemzetközi Szervezetének alapítója és elnöke. (12. oldal)

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2023. AUGUSZTUS • 34. évf. 15-16. szám • Ára 5 lej

Ott voltunk Tallinnban

Megtartotta 16. közgyűlését a CEC (Conference of European Churches – Európai Egyházak Konferenciája). A találkozóra június 14–20. között került sor az észtországi Tallinnban, az „Isten áldása alatt – a jövő alakítása” témával. Az eseményen a Királyhágómelléki Református Egyházkerület is képviseltette magát.

„Az Európa jövőjének alakításában részt vevő egyházaknak fantáziadúsak és bátornak kell lenniük, magabiztosnak, de semmiképpen sem arrogánsnak. Ezek az egyházak nemcsak beszélnek, hanem hisznek is; nem aggódnak, hanem kitartóan reménykednek.” A 2023-as CEC-közgyűlés több mint 300 résztvevője a fenti közgyűlési üzenettel nem csak az európai egyházak közösségét inspirálja.

A CEC 114 ortodox, protestáns, anglikán és katolikus egyház közössége Európa-szerte, valamint több mint 40 egyház és országos szervezet partnersége. A CEC-t 1959-ben, a második világháború után alapították, hogy a gyógyulásért és a békéért dolgozzon.

A találkozó emlékeztetett arra, hogy áldottnak lenni annyi, mint megszabadulni a saját biztonságunkkal kapcsolatos aggodalomtól. Az áldás ekképpen történő megfogalmazása az, ami a CEC egyházait hivatásukban irányítja egy igencsak konfliktusos világban.

A vitaindító előadók emlékeztették az egyházakat, hogy a teológia nem feltétlenül magánügy, és nekünk, keresztényeknek vállalnunk kell a részvételt az egyre inkább szekularizálódó politikai diskurzusban.

(Folytatás a 13. oldalon)

A szeretetről

Szeretet. Sokat beszélünk róla, vagy nem elég? Igaz, nem beszélni, hanem tenni kell. Egy olyan világban, ahol a szeretet egyre inkább meghidegül, szükséges emlékeztetni, bátorítani rá.

A szeretet himnusza sokunk számára ismerős (1Kor 13). Érdekes, hogy a Rómabeliekhez írott levélben, amikor a kegyelmi ajándékokról szól Pál, ahogy a korinthusi első levélben is teszi, rögtön azután szól a legkíváltságosabb útról: „A szeretet ne legyen képmutató. Iszonyodjatok a gonosztól, ragaszkodjatok a jóhoz, a testvérszeretemben legyenek egymás iránt gyengédek, a tiszteletadásban egymást megelőzők.” (Róm 12,9–10) Milyen is ez a szeretet az idézett ige szerint?

Őszinte. Olyan visszatetsző az, ha mímelni próbálják a szeretetet. Művigyor, műmáz, de érezni lehet, hogy hazug, érdekközpontú. A szeretetet ki kell tudni fejezni, de ne képmutatással tegyünk. A színészkedés, paposkodás, szerepjáték a szeretet kifejezésére nem alkalmas. Egyszerűen csak megélni kell, ami belül van, és kérni, hogy a belső változzon.

Diszkriminatív. A szeretet bizony diszkriminál. Az elfogadásnak a modern formája becsapós és nem igeszerű. A rossztól iszonyodni kell! Mindenkit szeretnünk kell, de nem mindent! Mi pedig sokszor épp fordítva tesszük: szeretjük a bűnt, de gyűlöljük a bűnöst. Legtöbbször azért, mert magunkat véljük felfedezni benne, és ez idegesítő. Iszonyodjunk csak bátran a rossztól, de a jóhoz teljes szívvel ragaszkodjunk, akkor is, ha az nem divatos.

(Folytatás a 2. oldalon)

www.facebook.com/harangszo

A szeretetről

(Folytatás az 1. oldalról)

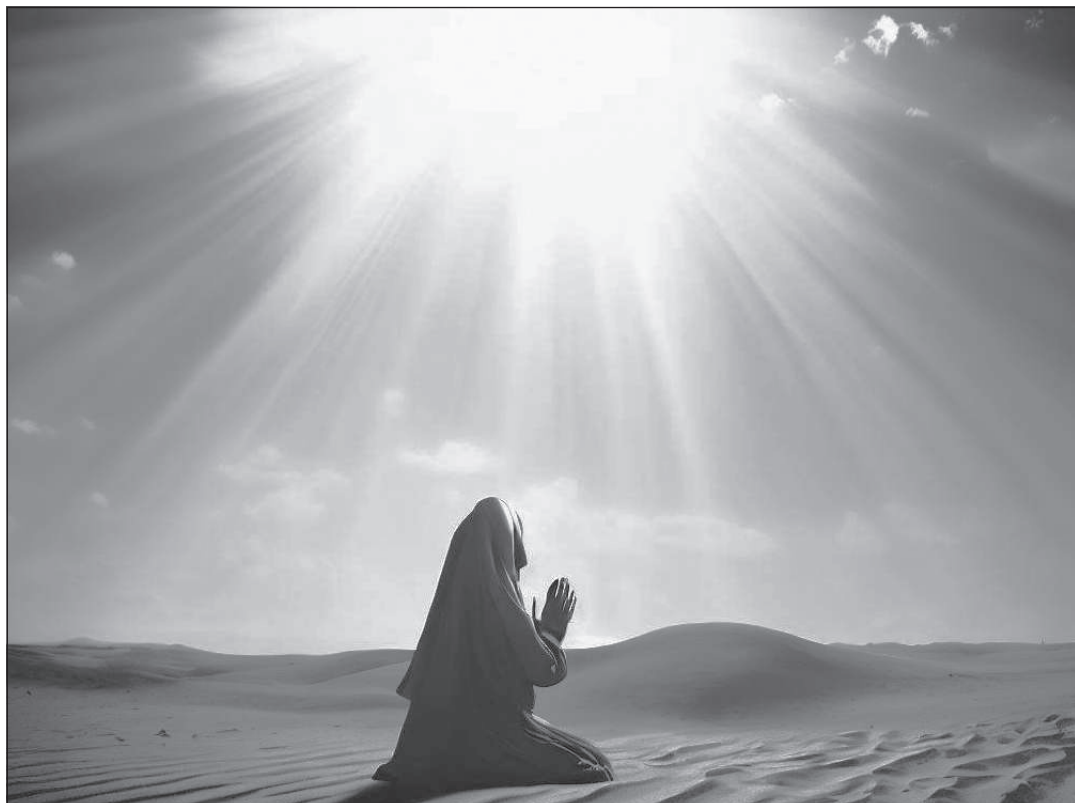
Erős-gyengéd. A szeretet egyszerre erős és gyenge, azaz gyöngéd. Nem tudok más eszköz a bűn legyőzésére, csak a szeretetet: jobban szeretem Istent, mint a bűnt, és ez sokkal hatékonyabb, mint bármilyen fenytés. Nem szirupos, szentimentális szeretetre gondolok, ami valóban émelyítő, és joggal nem vonzó sokak számára. Arra a szeretetre gondolok, amelynek van ereje megbocsátani, újrakezdeni a körülmények ellenére is. És ez azért gyöngéd, mert úgy él és mozog, hogy nem borít fel maga körül mindent.

Agapé. Ez az a szeretet, amiről beszélünk. A görög nyelv nagyon gazdag a szeretet kifejezését illetően. Az *erósz* a szerelem megfelelője, a *filia* a baráti szeretet kifejezése, a *storge* a szülő és gyermek közötti szereteté, a *mania* a birtokló szerelemé, a *pragma* az elfogadó szerelemé, a *ludus* a játékos szerelemé, a *philautia* az önszereteté, míg az *agapé* önzetlen, akaraton alapuló, önfeláldozó szeretet megnyilvánulása. Az agapé az a szeretet, amivel Krisztus szeretett és szeret minket. És az a nagyszerű hírem van, hogy ez nem csupán egy érzés, ami vagy van, vagy nincs, hanem ez tanulható, észszerű, tudatos, gyakorolható, sőt kell gyakorolni, éltetni. A kor egyik legnagyobb ellenségét is legyőzhetjük vele, és ez a közömbösség. Belülről mozgat meg.

Előzékeny. Erről ismerszik meg a keresztyén. A keresztyénségnek sok szimbóluma van: a kereszt, a csillag, a hal... Jézus azonban azt mondja, hogy a tanítványok ismertetőjegye az, hogy szeretik egymást. A kölcsönös megbecsülés a házasságban, az idősebbek tisztelete a családban és minden közösségben alap. Mindennap vizsga van szeretet tantárgyból.

Megmarad. A szeretethimnusz záradéka azt mondja, hogy megmarad a hit, a remény és a szeretet. Életük utolsó pillanataiban a keresztyén embereknek tehát biztosan lesz három barátjuk. Aztán az egyik búcsút int: *ott már nem lesz szükséged rám, mert ott színről színre fogsz látni!* – mondja majd a hit. A második is csomagolni fog, mert a remény is meghal utoljára, de az utolsó pillanatig ott kell legyen és gyakorolni kell azt is. De lesz valaki, aki azt mondja, hogy gyere, mert oda együtt fogunk menni! – ez a szeretet. Soha nem múlik el, soha el nem fogy, de akkor, abban a pillanatban derül ki, hogy mennyire voltál vele szoros kapcsolatban életed folyamán. Ha megismerted Őt, akkor átmenni is vele fogsz. A legnagyobb, a leghatalmasabb a szeretet. Ismerd, tanuld, gyakorold életed minden pillanatában!

RÁCZ ERVIN

Isten lát minket

„Azután Hágár így nevezte az Urat, aki szólt hozzá: Te vagy a látás Istene” (1Móz 16,13).

Isten meglátta Ábrahám feleségének a szolgáját, Hágárt. Hágár a pusztában volt. Élete is egy lelki pusztasággá változott. Arra gondolhatott, hogy nem törődik vele senki, nem látja őt senki. Isten azonban látta őt.

Az 1Móz 15-ben arról olvashatunk, hogy Istennek terve van Ábrámmal. „És kivezette őt az Úr és azt mondta: Tekints fel az égre, és számold meg a csillagokat, ha meg tudod számolni! Ennyi utódod lesz! – mondta. Ábrahám hitt az Úrnak, és Ő ezt számította be neki igazságul.” (1Móz 15,5–6).

NYOMÁS ALATT

A 16. részben azonban már egészen emberi dolgokról van szó. Hágár, a szolga Ábrám felesége lesz. Így kellett ennek lenni? Családtaggá kellett válnia Hágárnak? Nem kellett volna Ábrámnak Isten ígéretébe belekapaszkodni? Ábrám nagy nyomásnak volt kitéve.

Ábrám Hágárral hált. S amikor Hágár terhes lett, minden megváltozott. Ettől kezdve Sárainak nem volt becsülete Hágár előtt. Manapság is megtörténik, hogy az emberek közötti viszony megváltozik a nyomás alatt, a nehézségek között.

Hágár menekül. „Az Úr angyala rátalált egy forrásnál a pusztában, amely a Súrba vezető út mentén van” (1Móz 16,7). A pusztában egy olyan hely, ahol az ember magányos, ahol az embernek kevés lehetősége van az életben maradásra. Hágár egy forrásnál van. Ez a

forrás reménységgel töltheti el. Egyiptom felé halad, ahonnan jött. Vajon gondolt-e arra, hogy valaki látja őt? Gondolt-e arra, hogy ott valaki szól majd hozzá és megsegíti?

ÁMULAT

Képzeld magunkat a Hágár helyzetébe! El tudnánk-e mi is vele mondani: „Te vagy a látás Istene... Én is láthattam itt, aki engem látott” (1Móz 16,13)? Hágár életében ez a találkozás éppen olyan csodálatos, mint a Mária életében: „...rátekintett szolgájának megalázott voltára...” (Lk 1,48). Talán Hágár, az egyiptomi szolga az első, vagy talán az egyedüli a Bibliában, aki Istennek egy nevet adott: „Te vagy a látás Istene.”

Isten megtalálta, meglátta őt a pusztában akkor, amikor azt gondolta, hogy egyedül van. Isten hallotta őt, amikor nyomorúságában sóhajtozott. Az angyal beszél hozzá, bátorítja. S Ismáel, a gyermeke Isten áldásainak részese lesz. Isten végigkíséri Hágárt az útján.

JELENLÉT

„Én is láthattam itt, aki engem látott.” Lehet, hogy úgy gondolsz, hogy már nincs tovább, nem bírod. Lehet, egyedül érzed magad életed „pusztájában”. De szól az Úr egy angyal által: Itt vagytok! Én látok! A tied vagytok! Te pedig az enyém Jézus által. Az angyallal való találkozásban Hágár az Úristen jelenlétét érezte meg.

Csak figyelni kell az Ő szavára! (11.v.)

CSOMAY ÁRPÁD

Nincs, és mégis van

„...hát egy fatuskót imádjak?! Aki hamuban gyönyörködik, azt félrevezeti saját becsapott szíve” (Ézs 44,19–20).

A bálványimádás olyan jelenség, amelynek általában van emberkéz által elkövetett tárgy vonatkozása, azonban hiányzik a lényeg, azaz a természetfeletti lény, mert nincs. A bálványimádók tehát a semmit tisztelik, és nehezen veszik tudomásul, hogy az eredmény is egyenlő a semmivel. A keresztyének Teremtőben való hitét igyekeztek filozófiák, többnyire spekulációs hajlamú kalandorok ebbe a kategóriába sodorni, azonban egyiknek sem sikerült, mert a világrend alkotására Istenen kívül minden magyarázat megbukott. Teóriák vannak, hiedelmek születnek, hipotéziseket alkotnak, de az élet titkára elfogadható magyarázat nincs, és nem is lehet, mert Isten kijelentette a teremtés titkának nekünk szánt részét, amely a hitetlenek számára is csodálatra méltó, ha becsületesen fogadják a közlést.

VESZÉLYEK

Amikor bálványokról, bálványimádatról szólnunk, nemcsak a Szentírás két szövetségének súlyos bűneit értjük, hanem a mai kabalák, amulettek, szerencsetárgyak ideg- és lélek-megbetegítő kísértéseit is. A mai modern ember sajnos szaporítja a maga egészségrontó leltárát, mert megépíti a maga áldozati oltárait, a démonikus erők betyártanyáit, a magánélet intimitásának jegyében a titkos szigeteket. A hamis szabadság birtoklása elbitorolja az ember józan eszét, majd azokat az egészséges gátlásokat, akár korlátokat, amelyek között még megvan a biztonságérzet. A liberalizmus meghirdeti a „mindent szabad” elvet, amely hiányos és életveszélyesen kártékony, mert amint azt az Újszövetség megfogalmazza: „Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de nem válok semminek a rabjává” (1Kor 6,12).

HAMIS REMÉNY

A nem létező istenek fájdalmasan megjelenő torz és giccses formái az ember nyomorúsá-

gának valós lenyomatai. Bizonytalanságának megszűntét az egyén a kéz alkotta tárgytól reméli, mert Istenét és biztonságát elveszítette. Szerencsését véli felfedezni a játékgúny jelenlétében, mert a Teremtő jelenléte számára megfoghatatlan. A kéményseprő, a fekete macska, az elveszített patkó reménnyel vagy reménytelenséggel közelít, mert a mindeneket feltáró Mindenható nyíltsága elviselhetetlen. A horoszkópok mindig hízelgően fogalmaznak, a jósok optimistán szólnak. Isten őszintén. Az ember elnézi sikertelenségeit, elmaradt eredményeit, kudarcait, vereségeit a bálványainak, mert önmagát látja bennük.

BÁLVÁNYTEREMTÉS

Ezek után vizsgáljuk meg, hogy miért lett a bálvány és imádata isteni rangú, még akkor is, ha a józan ész azt hamisnak és álságosnak nevezi. Az ember szeret saját munkájában gyönyörködni. Nem baj, ha esetlen, ha selejtes, ha használhatatlan, de az övé. A bálvány ember alkotása: esetlen, selejtes és használhatatlan, de az övé. Ezért nem számít számára, hogy Isten legcsodálatosabb teremtményeként ide süllyed, bálványteremtésre. Ennyire futja. Az sem számít, hogy keze munkája a Teremtő ajándékait becsteleníti, legyen az fa, kő vagy érc. Sőt, az sem érdekli, hogy alkotása tehetetlen, süket és néma, mert a semmit és a senkit testesíti meg. Ezért mondhatjuk, hogy ami van, az végül nincs.

Az ember nem látja Istent, ezért látni valót alkot. A szeretetet nem fedezi fel, valamit szeretetforrásnak nevez ki. Egyedül van, valamit közelinek keres. Az ördögi kör beindul, és diabolikus méretűvé duzzad. A gyógyulás ebből a félelmetes nyomorúságból Krisztusban van. Ő az, Aki magához hív a fatuskók bálványozásának mélységéből. Ő az, Aki hamuból gondolt jövőnk helyett áldott életet kínál. Ő az, aki önbizalmunkat Önmaga által helyre is állítja.

Eszedbe ne jusson bálványokat keresni Istened helyett!

CSÚRY ISTVÁN

Imádság tisztánlátásért

Teremtő Istenünk,
Gondviselő Atyánk Jézus Krisztusban!

Sok út áll előttünk, sok hatás ér bennünket, körülöttünk kavargó sok információ, lehetőségek sokszínűsége. Téves világszemléletek zavarában élünk. A különféle ideológiák, filozófiák és elméletek keresztüzében sokszor nem találjuk a helyünket, és eltévedünk, rosszul döntünk mi is, elhívott tanítványaid. Ezért imádkozunk Szentlelked vezetéséért, útmutatásért, tisztánlátásért. Adj nekünk bölcsességet döntéseinkhez, Neked tetsző választásokat lehetőségeink szerint. Küldd a tisztánlátás Lelkét, kérünk, költözz a szívünkbe, hogy felismerjünk Téged mindenben! Nyisd meg szemünket, hogy tisztán lássunk, adj jó hallást, hogy értsünk a szóból és a Te üzenetedet hirdessük! Adj tisztánlátást az elménkben és szívünkben! Hadd tudjuk megkülönböztetni a jót a rossztól, a világ dolgait a Te dolgaiddtól, a keskeny utat választani a széles út helyett, a világ törvényei helyett a Te törvényeidet! Taníts minket engedelmeskedni és elfogadni parancsolataidat! Rendezd a gondolatainkat és érzéseinket Neked tetszően. Szabadíts meg a kísértés fogságából, a világ filozófiájának beszippantó erejétől, az életszemléletek téves útvesztőiből, az érzéseink pókhálószerű fogságából, melyek megkötnének bennünket. Világosságod mutassa számunkra az utat, formáljon át, és nyisson távlatot. Segíts, hogy a Te utadon maradjunk, azon a Te akaratod szerint haladjunk, bölcsességed szerint járjunk, a helyes irányt megtaláljuk, és kitartsunk a célig. Engedd, hogy a Beléd vetett hitünkben erősek maradjunk, segíts, hogy a hitünket magunkban Veled megtaláljuk! Segíts, hogy rendszeresen kérjük útmutatásodat, és tudjunk helyesen cselekedni, verj gyökeret a szívünkben, és adj bátorságot, hogy szánkkal tudjunk valást tenni Rólad, Hozzád vezetni másokat, hogy minél többen megismerjenek Téged! Őrizd meg a Benned való megbotránkozás-tól! Döntsd le a falakat, amelyek megakadályoznak abban, hogy Benned higgyünk és csak Benned bízunk, a csíráját is irtsd ki a kételkedésnek, a bálványainkat vedd el tőlünk. Segíts, hogy megálljunk tökéletesen és teljes meggyőződéssel a Te akaratodban. Bölcseségednek és értelmednek Lelke, tanácsodnak és hatalmadnak Lelke, a Te ismeretednek és félelmednek Lelke nyugodjék meg rajtunk!

Ámen.

NAGY ERIKA

De pap bácsi, ma már nincsenek is bálványok!

Jó pár évvel ezelőtt, amikor a bálványokról beszélgettünk, vallásórán vagy kátéórán, arra már nem emlékszem, de arra igen, hogy az egyik gyermek megszólalt: Pap bácsi, ma már nincsenek is bálványok, nem imádunk bálványokat, túlhaladott a téma. Aztán elmagyarázta, hogy ma már nincsenek olyan istenszobrok, mint régen, nem imádjuk azokat.

Szerintem nemcsak ez a gyermek, hanem nagyon sok felnőtt is így gondolja a dolgot, s az első vagy második parancsolatot hallva, vagy éppen egy ószövetségi ígét a bálványimádásról, nyugodtan hátradől, s így szól: Ezt kipipálhatjuk, hiszen a bálványimádás a múlté, az ókori ember ostobasága, de mi már felvilágosult, keresztyén emberek vagyunk. (Csak úgy csendesesen megjegyezném, hogy ha megfigyeltük, a filmekben, mesékben manapság egyre többször előjönnek germán, egyiptomi, görög istenek és mitológiai lények, mintha az ókori bálványok reneszánszát élnék.)

MODERN BÁLVÁNYOK

Sajnos a bálványok kapcsán ki kellett ábrándítanom a tanítványom, s ki kell hogy ábrándítsalak téged is, kedves olvasóm. Mert bizony, ha az ókorban annyi isten volt már, hogy az emberek néha összekeverték őket, akkor ma egyenesen dömping van bálványokból. Ma nem szobrok képében, de vannak kézzelfoghatók, mint a tv, számítógép, okostelefon, kabalamaci, amulett, szerencsepátkó, lóhere. Mondhatni, a babonák és a modern világ termékeinek széles palettája. Aztán folytathatjuk a sort az okkultizmus kellékeivel, mint varázslás, jóvendőmondás, horoszkóp, keleti tanok és nyugati, liberális ideológiák. De a bálványok sorában ott találjuk a celebeket, sztárokat, sportolókat is, vagy influenzazereket, akiket szó szerint bálványoznak a tinik, a gyerekek, sőt még a felnőttek is. De bálvány lehet az alkohol, a drog, az internet, a szex, a TikTok, az Instagram, Facebook, a különböző játékok, szenvedélyek. Isten nagyon tömören és leegyszerűsítve nevezi meg a bálványokat az első parancsolatban: Ne legyenek néked idegen isteneid én előttem (2Móz 20,3). Minden bálvány, ami Isten elé kerül az életben, vagy másképp mondva, Isten és közém kerül. Ezt úgy szoktam példázni a kátésoknak, hogy kihívok egy magasabb gyereket, magam elé állítom, és úgy folytatom az órát. Majd megkérdem, hogy milyen volt így az óra? Egy része szerint jó, mert lehetett rosszkodni, nem látta a tiszteletes. Más része szerint zavaró, hogy valaki ott állt előttem. Szépen példázza ez, mit okoz a bálvány az életünkben: bezavar az Istennel való kapcsolatunkba, eltakarja Istent és törvényeit, ezért úgy gondoljuk, hogy nyugodt szívvel rosszkodhatunk. S ha ne-

künk zavaró a másik ottléte, milyen zavaró lehet Istennek, ha elébe pakolunk mindenféle istenséget?

BOMLASZTÁS BELÜLRŐL

Hogyan jelennek meg a bálványok életünkben? A Sátánnak két jól bejáratott módszere van: vagy fentről ránk erőszakolja, vagy elhúzza a mézes madzagot előttünk, és mi ráharapunk a csalira. Míg az első kívülről jön, s többnyire jól kivédhető a támadás,

addig a második esetben belülről bomlaszt, s talán mire ráeszmélsz, már a bálvány ott pöffeszkedik a fő helyen életedben. Így jártak Izráel fiai is. A pusztai vándorlás után Moáb mezejére értek. Bálák király meg akarta őket átkoztatni Bálámmal, de Isten ezt nem engedte. Ezután Bálám azt a ravasz tervet javasolta a királynak, hogy Baál-Peórnál hívják meg Izráel fiai a bálványuk ünnepségére, így bomlasszák meg Isten és a nép kapcsolatát. Baál kultuszához hozzátartozott a mulatozás, ledér kicsapongás, az úgynevezett szent paráznság. Erre invitálja meg Moáb királya a zsidókat. A terv beválik, Isten megharagszik a népre, huszonnégyezren hálnak meg, s olyan történelmi trauma volt ez a nép életében, hogy még az Újszövetségben is emlegetve van. A kommunizmusban felülről próbálták a bálványokat, az ideológiákat ránk eről-

tetni. Nem sikerült, a diktatúra omlott össze, Krisztus egyháza megmaradt. Most a kígyó becsusszan még az „Éden-kertbe” is, még az egyház életébe is, s bentől csábít, bomlaszt, rothaszt. Izráel fiainak is biztosan azt mondták, hogy ez csak egy kis semmiség, egy apró baráti gesztus leülni a mulatságban, aztán jött sorban a többi, s lett belőle nagy baj.

AKTUÁLIS PÉLDÁK

Ilyen kis apró semmiségek bukkannak fel Európa keresztyén egyházaiban is, aztán jön sorban a többi. Csak egy példa a sok közül: Nyugaton a '90-es évek végétől megengedték az azonos neműek párkapcsolatának megállását, sajnos épp a protestáns egyházakban, s először épp a Svájci Református Egyházban. Azóta csak romlott a helyzet, legutóbb tavaly májusban a Skót Református Egyházban (melyet John Knox hozott létre, aki Kálvin tanítványa volt) engedélyezték a meleg párok összeadását, igaz, még jó, hogy nem kötelezték rá a lelkészeket. Aztán innen eljutottunk oda, hogy 2009-ben a Svéd Lutheránus Egyházban felszentelték a világon az első nyíltan lesbikus püspököt a történelmi egyházak kebelében. 2022-ben Balog Zoltán püspök mesélte el, hogy Németországban kellett szolgálnia, s nem vitt német nyelvű Bibliát, ezért az ottani lelkésztől kért kölcsön, s az közölte, hogy náluk már nem Biblia van, hanem szöveggyűjtemény. A Bibliából kiollózták azokat a részeket, amelyek esetleg a „másként gondolkodókat” megsérthették volna. S elérkezünk a mához, amikor is Utah államban (Amerikában) pünkösdkor!!! betiltották egy iskolai körzetben a Bibliát, mert az egyik szülő szerint erőszakos és vulgáris. Nem tudom, hogy ezek után merjem-e megkérdeni, hogy mi jöhet még? Talán jobb, ha nem vagyok rá kíváncsi.

E néhány sorból is kiderül, hogy sajnos a bálványok nem kerültek be a múzeumokba a régi szobrokkal együtt. S ha egy kicsit tágabbra nyitott szemmel körülnézünk, akkor egyértelműen észrevesszük a Baál-kultusz mai jelenlétét is a világban, prófétái igyekeznek ma is lépre csalni bennünket. Rajtunk áll, hogy kit választunk, hogy mit választunk: átkot vagy áldást. Józsué mondja a népnek: *De ha nem tetszik nektek, hogy az Urat szolgáljátok, válasszátok ki még ma, hogy kit akartok szolgálni: akár azokat az isteneket, akiket atyáitok szolgáltak a folyamodon túl, akár az emóriak isteneit, akiknek most a földjén laktok. De én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!* (Józs 24,15) Ennél bölcsebben mi sem szólhatunk a mai világban: ha nem tetszik az élő Isten, akkor válasszatok, akit akartok, de (és ez a fontos) én és a családom az Urat szolgáljuk! Így legyen!

Elgondolkodtató változások a világban

Izráel történetének egyik legsötétebb korszaka volt Aháb király uralkodása. Ez a feleségének, Jézabelnek tulajdonítható, aki az egész országot elhajlította az élő Úr tiszteletétől. Baál-papok árasztják el az országot, s bár tisztelgetik még az Urat is, a Baál-kultusz mégis egyenértékűvé válik az élő Isten imádatával. Azért elgondolkodtató, hogy ilyen rövid idő alatt hogyan tudta egyetlen királyné egy egész ország lakóit bálványimádásba vinni!

Bizonytalán benne volt a bálványimádás elterjedésében a fentről jövő parancs, a félelem, az érdek, és az, hogy felhígult az élő Isten imádata a nép körében. Hiszen miért baj az, ha az esőt Izráel Istenétől és Baáltól is kérjük, miért baj az, ha jó emberek vagyunk, s a királynénak is megengedjük, hogy vallását gyakorolja. Mai időkre lefordítva, miért baj az, ha Istentől és a horoszkóptomtól is várom a tanácsot, miért baj az, ha jóemberek vagyunk, s hagyjuk, hogy mindenki azt csinálja, amit akar? Egy kicsit ennek is, egy kicsit annak is adok. Szép gondolat, nagyon liberális, azonban Jézus így szól: Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket fogja gyűlölni, a másikat pedig szeretni, vagy az egyikhez ragaszkodik majd, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak (Mt 6,24).

Nézzünk szét napjainkban, amikor egyre erőteljesebben a jézabeli idők és dolgok köszönnek vissza. Nem is olyan régen egyik hírműsorban a következőre lettem figyelmes: Grenoble francia város baloldali polgármestere eltörölné a vallási vonatkozású ünnepeket a naptárból, és helyettük olyan napokat tenne ünneppé, amelyek a köztársasághoz, a forradalmakhoz, a kommunához, a rabszolgaság eltörléséhez, valamint a nők és az LMBTQ-személyek jogaihoz kötődnek. Mondanom sem kell, hogy magamban felháborodva keltem fel a tv elől. Egy kicsit meg is nyugodtam, hogy Európa keleti végvéraiban még ilyen dolgokkal jó ideig nem kell szembenéznünk; ha Nyugaton jó dolgukban meg is vesztek, itt még azért van remény, hogy nem jutunk el ideig. De vajon meddig? Később elkezdtem emésztgetni ezt a hírt, s felmerült bennem a kérdés: Vajon valóban nehéz lenne ezt a gyalázatot lenyomni az emberek torkán akár itt, a mi országunkban is?

NYUGTALANSÁG A NYUGALOM NAPJÁN

Nézzük csak meg egy kicsit közelebbről a dolgot. Mit is jelent a mai ember számára a vasárnap vagy az ünnepnap? Jelent-e még valamit? Még jó 10-15 évvel ezelőtt mesélte egy nénike, hogy a román szomszédasszonya vasárnap még a mosógépet sem indítja el, mert az is az Úr törvényének megszegése. Ma már román és magyar ember is minden gond

nélkül vágja a fát, a füvet, s végez mindenféle munkát vasárnap is, éppen úgy, mint hétköznap. Régebben a gyülekezetünkben egy ember felháborodva beszélte el, hogy zsidó szomszédja szombaton nem adott el neki lucernát. Azt mondta neki, hogy jöjjön vissza másnap, mert ma az Úr nyugalomnapja van, nem foglalkozik ilyesmivel. S természetesen a jó református atyafi vasárnap visszament! Sajnos nem a jó példa, hanem a rossz ragad reánk.

Természetesen meg lehet, meg is tudjuk magyarázni a bizonyítványt, hiszen sokan ilyenkor tudják az otthoni munkát elvégezni, mert egész héten otthon sem voltak, vagy éppen ilyenkor lehet kétszer annyit keresni, mert jól fizetik a hétvégi túlórákat, s kell a családnak a plusz pénz.

Vannak, akik legalább pihennek vasárnap, igaz, a megszentelés már elmarad, helyette van ócskapiacra menés és bevásárlás, vagy kirándulás, vagy valami más. Pedig Isten nem nyűgnek adta a hetedik napot, hanem arra szánta, hogy a héten egy nap kiszálljunk a mókuskerékből, s még ráadásul neki is szenteljünk egy kis időt, mert a léleknek is kell a táplálék, nemcsak a testnek meg a szellemnek. S ha hallgatnánk a mi Alkotónkra, akkor bizonyára kevesebb kiégett, depressziós és életunt, megfáradt ember lenne e világban.

NYÜGÖS ÜNNEPEK

S mi a helyzet az ünnepekkel? Ugyanazt elmondhatjuk, mint a vasárnap esetében. S még hozzátehetünk két dolgot. Az egyik, hogy sok keresztyén azt sem tudja, mit ünnepel egy-egy egyházi ünnepen. Lásd, amikor az utca emberét megkérdezik, hogy mit ünnepelünk karácsonykor vagy húsvétkor, akkor olyan válaszok érkeznek, hogy azt sem tudjuk, nevéssünk vagy sírjunk.

Másrészt jó pár éve figyelem, hogy egyre több ember nyűgnek éli meg az ünnepet. Nem az ünnepet várja, hanem azt, hogy túl legyen rajta, mert csak teher számára. Jaj, mennyi macerával jár a karácsonyi bevásárlás, mennyi költség, mennyi munka. Jaj, de utálom a locsolkodást, én már nem festek

tojást, minek. Jaj, még templomba is el kell menni, mert ha nem, hallgathatom anyám vagy a párom motyogását. Éppen ezért Magyarországon már mondhatni, divat lett, de nálunk is kezd gyakorlattá válni, hogy keresztyén ünnepen a család elmegy kirándulni, wellnessezni. Így végül is a pihenés meglesz, de az ünnep megszentelése a legtöbb esetben elmarad. Pedig az

ünnepet Isten a közösségért rendelte, hogy közösségben legyünk egymással és Ővele. A Diabolos (Szétdobáló) azonban jól munkálkodik, terjed a szekularizáció, egyre szűkülnek a tereink, egyre magányosabbak és elszigeteltebbek vagyunk a nyolcmilliárd ember között.

ISTEN ELŐTT HÓDOLUNK

Mikor a fentieket végiggondoltam, akkor újra az a nyugtalanító kérdés jutott eszembe, hogy vajon milyen könnyen tudná egy polgármester vagy egy képviselő itt, nálunk előterjeszteni, esetleg véghez vinni ilyesfajta javaslatát. Nos, talán nem is lenne olyan nehezen. Hiszen egy szabadnapnak mindenki örül ebben a túlhajszolt világban, aztán az, hogy ez a nap éppen Jézus születése miatt, vagy a ramadán, esetleg az egyneműek házasságának engedélyezése miatt szabad, szerintem a nagy többség számára teljesen mindegy. Sőt, ha nem keresztyén ünnep, akkor még a lelkiismeret hangja sem zavarja meg nyugalmunkat, hogy már megint nem voltunk templomban. Egy nyűggel kevesebb.

Azt olvassuk a Bibliában: *De meghagyok Izráelben hétezer embert: minden térdet, amely nem hajolt meg Baál előtt, és minden szájat, amely nem csókolta meg őt* (1Kir 19,18). Remélem, a keresztyén Európában is lesz „hétezer ember”, aki nem hajt térdet a mai Baálok és Jézabelek előtt, hanem megmarad az Úr félelmében. Ahhoz, hogy ez így legyen, már ma meg kell tanítanunk gyermekeinket arra, hogy ki előtt hajtssanak térdet. Holnap már lehet, hogy késő lesz!

Gyermekek gyógyítója, az Érmellék kutatója

„Az újszülöttek iránti szeretet, a hit abban, hogy amit kis betegeimért a legjobb tudásom alapján teszek, az jó nekik, akár életüket menti; ez az egész Istennek tetsző dolog” – mondja dr. Szabó József margittai újszülöttgyógyász, érmelléki helytörténet-kutató, aki szerint az Érmellék egy élhető kistáj, de még sok lehetőséget nem fedeztünk fel benne és nem használtunk ki megfelelő módon.

– Ön Bihardioszeg szülötte, gazdálkodó szülők gyermeke, aki apai ágon ötödízig, anyai ágon hetedízig tudja visszavezetni a községben élt felmenőit, gyökereiben is ízig-vérig érmelléki ember. Soha nem fordult meg a fejében, hogy sok-sok kollégájához hasonlóan külhonban próbálja ki magát?

– Miután az egyetemi képzésemet befejeztem, voltak nekem is világmegváltó gondolataim. Az én fejemben is megfordult, hogy talán jobb lenne külföldön szerencsét próbálni, világraszóló felfedezéseket tenni. Marasztottak volna Marosvásárhelyen is, talán azóta egyetemi karriert is befutottam volna. De az időközben megkezdett helytörténeti kutatásaim és családi kötődésem olyan visszatartó erő volt, amely legyőzte ezt az elvágást. Szerencsém is volt a szakmai elhelyezkedésemben. Mondhatnám, hogy vakszerencse. Jól érzem magam jelenlegi munkahelyemen. Nem érzem megalkuvásnak a helyzetemet. Az évek folyamán megteremtettem magamnak azokat a szakmai körülményeket, illetve összejöttek olyan szakmai sikerélmények is, melyek legyőzték bennem azt a félelmet, hogy szakmailag megrekedek egy kisvárosi kórházban. Sokat dolgoztam ez ellen, de sok támogatást is kaptam a kórház vezetősége részéről.

– „A hívő embereket az különbözteti meg másoktól, hogy van egy erőforrásuk, ami másoknak nincs, mivel akik nem bíznak a teremtő Istenben, azoknak hiányzik a kívülről kapott erő.” Balog Zoltán püspök e szavakkal jellemezte Dizseri Tamást, a Bethesda Gyermekkórház egykori igazgató főorvosát. Az ön életében milyen fontossággal bír a hit?

– Én azt vallom: segíts magadon/másokon, Isten is megsegít. Nem vagyok az a fajta, aki csak úgy hagyja, hogy történjenek körülötte az események. Az újszülöttek iránti szeretet, a hit abban, hogy amit kis betegeimért a legjobb tudásom alapján teszek, az jó nekik, akár életüket menti; ez az egész Istennek tetsző dolog. Ez jelenti egy megoldott eset nyújtotta sikerélmény mellett azt a plusz energiát, mely további munkálkodásra készlet.

– Mennyire tükröződik egy-egy kis páciense szülein az Istenben való hit ereje, reménysége?

– A magzati fejlődés fázisai genetikailag olyan bonyolultak, de hajszálpontosan vannak szabályozva, hogy azt csak egy isteni erő képes így kézben tartani. Csakugyan áldott állapotról beszélhetünk. Mindig nagy megkönnyebbülés a szülőknek, ha kilenc hónap reményteljes várakozás után a kezdődő élet egy egészséges újszülöttben ölt testet. Ilyenkor öröm és hála tükröződik az arcukon. Mindennapi tapasztalatom, hogy egy egészségi krízishelyzet mélységével arányos a hozzátartozók csalódottsága, de annál erősebb az Istenbe vetett hitük és az orvos iránti bizalmuk, illetve a remény, hogy valamit mégis lehet tenni a baj csökkentésére, elhárítására.

– Napjainkban ön az egyik legszakavatottabb helytörténész az Érmelléknek. Számos kötete, tanulmánya és cikke is erről tanúskodik. Miért fontos az észak-bihari kistérség múltjával foglalkozni? Önnek mit nyújt ez az időigényes tevékenység?

– Engem ez a valójában rendkívül időigényes tevékenység magába szívott, itthon tartott. Nem jellemzők már az egy fedél alatt élő többgenerációs családok. A legendák, hagyományok szájról szájra hagyományozása törest szenvedett emiatt. Az elvándorlás is hozzájárul az adott egyének gyökérvészítéséhez és ezáltal hagyományaink átörökítésének helyi megszakadásához. A helytörténész feladata összegyűjteni és megmenteni a köznek ezeket az elvesződő történeteket, hagyományokat.

– Ki a kedvenc személyisége, és melyik a kedvenc témája az Érmellék múltjából?

– Kedvenc személyiséget nem tudnék megnevezni, olyan sok ismeretlen/ismert értékes ember élt és él ma is itt. A helytörténet-kutatásnak akkor van értelme, ha megfelelő válaszokat tud adni napjaink miértjeire. Ezért sokáig a gazdaságtörténeti (pl. szőlé-

szet-, borászattörténeti) kutatásokat tartottam fontosabbnak. Menet közben jöttem rá azonban, hogy egy érmelléki identitás kialakításához szükség van legendáriumra, történetekre, és elkezdtem a népemlékezeten alapuló helytörténetírással is foglalkozni.

– Számos kiaknázatlan téma vár még feltárással az Érmellék múltjával kapcsolatban. Milyen kutatások, tervek foglalkoztatják éppen?

– Terveim: befejezni érmelléki szőlészeti és borászattörténeti trilógiámat, folytatni a forradalom utáni érmelléki (egyházi, iskolai és hírlapi) periodikák gyűjtését és digitalizálását, vasút- és vízszabályozás-történeti anyagokat dolgozni fel, az Érmellék helynévadásával és néprajzával kapcsolatos eddigi írásokat feltárni és közzétenni, a kismemesi társadalmat, a török és kuruc kort feldolgozni, *Ismeretlen Érmellék* című sorozatomat folytatni stb.

– Tavasszal a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével ismerték el munkásságát, gyógyítói és helytörténeti szolgálatát. Mit érzett, amikor kezébe vette a kitüntetést?

– Nagyon jólesett, és őszintén meglepett a kitüntetés, hiszen valamiképpen visszaigazolást nyert, hogy amit már eddig is csináltam, azt jól tettem: orvosi szempontból fontos, helytörténeti szempontból értékteremtő. Eddigi sikereimben fontos volt családom és feleségem támogató háttere. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy orvosként beosztottaimmal a margittai újszülöttosztály csapatát alkotjuk, tehát az elismerés a csapatmunkát is minősíti. A kolozsvári Lupea professzor mondása szerint egy jó újszülöttgyógyász aszisztens felér egy fél diagnózissal.

– Ha a dicső múltat és a lokálpatriotizmust most egy kis időre félretesszük, és csak az érmelléki jelent pásztazzuk, gazdasági, demográfiai, kivándorlási és általában életminőség tekintetében, akkor mit látunk a megye egyik legszegényebb régiójában?

– Érmellék Trianon óta egy két szék között a pad alá esett régió benyomását kelti. Magyarországhoz képest külföld, Romániában pedig periferikus helyzetű kistáj. Ez egy régóta fennálló történelmi helyzet, keseregni kár miatta, viszont meg kell találni a boldogulás lehetőségeit az új, szabadabb körülmények közt is. Eszmeileg a külhoni magyar állampolgárság megadása sokat jelentett a régió lakosságának. Sokan éltek is a lehetőséggel pusztán nemzeti büszkeségből, nem pedig kitelepülési szándékkal.

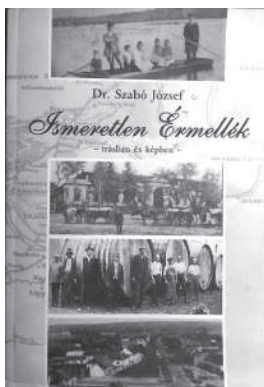
Az Érmelléknek, egyesek vágyálmai ellenére, nincs egy központi települése (ilyen jel-

– beszélgetés dr. Szabó Józseffel

legű szlogenek, lokálpatrióta reklámfogások, megfelelő történeti fejlődési háttér nélkül), mely köré szerveződhetne az egész kistáj. Van négy-öt nagyobb település, nagyjából azonos – a történelmi múltban gyökerező – fejlődési potenciállal, ezekből kettő a határon innen, egy az anyaországban szerencse folytán kisvárosi rangot is elnyert, de infrastruktúrájuk, iparosítottaságuk szintje alapján még most is inkább nagyközségek. Jó hír, hogy az utóbbi évek uniós pályázási lehetőségeinek köszönhetően megindult a kistelepülések felzárkózása is a helyi vezetők motiváltsága, hozzáértése és érdekérvényesítő képessége függvényében.

Nagyvárad és Debrecen mint két regionális vonzásközpont közelsége előnyt is jelent, de veszélyt is rejt. Az Érmellék annyira közel van már Váradhoz közlekedés szempontjából, hogy megérje sok érmelléki magyar fiatalnak a munkáért naponta ingázni a megyeszékhelyre, viszont eléggé messze van még ahhoz, hogy a nyugatról hazaköltöző, de az ország keleti részeibe már nem vágyó és a kitűnő infrastruktúrális adottságokra szert tevő Nagyváradon masszívan leteleplő többségi nemzettársaink látókörén kívül essen.

Az Érmellék Debrecen szőlőskertje volt egykor, és ezek a kapcsolatok újjáéledőben vannak most is, cifraszűrrel és alsószoknyákkal egyaránt. A közeli gigaberuházások a

munkaerő elszívását fogják eredményezni, az a schengeni határon való várakozás helyett áttelepüléshez fog vezetni (a munkaerő vándorol a munkahely után). Gyermekünk máris nagy arányban tanulnak anyaországi középiskolákban, egyetemeken a színvonalasabb oktatás miatt. Legalább nem a román nyelvű osztályok létszámát szaporítják, és nem asszimilálódnak – dőlhetnek hátra nyugodtan. Az egyén boldogulása szempontjából ez fontos, de aki az anyaországban szocializálódik, az nagy eséllyel nem fog visszajönni. Ők a közösség szempontjából demográfiai, gazdasági veszteségnek tekinthetők. Melyik a rosszabb tehát?

Ismeretlen Érmellék című művem II. kötetében feldolgoztam a XIX–XX. század fordulójának érmelléki kivándorlását a szakiro-

dalmi és hírlapi információk alapján. Akkor sem volt jótékony hatása a kistáj népesedésére és gazdasági értékteremtő potenciáljára, most sincs. A gond az, hogy fiataljainknak már az anyaország is csak ugródeszka. Az elvándorlási kedv növekedése egy tünet, mely több problémának a jele. Jó lenne összehasonlító vizsgálatokat végezni az akkori és mostani moztatórugók tanulmányozása céljából és a megállítási és visszafordítási mikéntjére tudományos alapú javaslatokat tenni és problémaorientált politikai döntéseket hozni. A modern szociális médián felnőtt fiatal generációk meggyőzésekor csak nemzeti, családi és kistáji gyökereikre hivatkozni megfelelő gazdasági körülmények biztosítása nélkül naivitás. Ezeket az értékeket le kell fordítanunk a nyelvükre már az iskolai nevelés során. Itt látok még sok bepótolnivalót.

Eddig csak az anyagiakról beszéltem, de lássuk a szellemi állapotokat. Az Érmellék a szellős kistáji földrajzi határai miatt az elmúlt századokban egy történelmi autósztroda volt a hepehupás Szilágysággal összehasonlítva, melynél markánsabb kistáji identitásjegyek érhetők tetten épp emiatt, mint esetünkben. A szilágysági ember alapján vallásosabb, mint az érmelléki. Érmelléki gyülekezeteink azonban egyházi szokásaikban konzervatívok maradtak, szeretik a hagyományokat. Nehezen fogadják el a nyugati segélyek hátán begördülő egyházi reformirányzatokat, azoktólünk idegenek. Sajnos, csökkenő gyülekezeti lélekszámaink, a templomlátogatás alacsony foka, a fenntartói járulékfizetési fegyelem lazulása gyülekezeteink eltartóképességét nagyban korlátozza. Szeretném azt hinni, hogy a lelkész szónoki tehetsége, karizmája ezt pozitívan tudja befolyásolni. Az aktív korú lakosság mindennapi megélhetési gondjai nem tesznek jót a kultúraigény kifejezésének és megélésének sem. Ez hosszú távon veszélyt jelent a nemzettudat fenntartására is.

Az Érmellék egy élhető kistáj, de még sok lehetőséget nem fedeztünk fel benne és nem használtunk ki megfelelő módon (öko- és agroturizmus, történelmi és kulturális örökség stb.). Nem sírok a múlt után, de hiányzik például egy – az egykori népes kisnemesi közösséghez hasonló – erős középbirtokosi réteg, mely példamutatóan hagyományápoló, kultúraigénylő és -támogató is egyben.

– Egy négy évvel ezelőtti interjúban arról kérdezték, újszülöttgyógyászként hogyan látja az Érmellék népesedését. Akkor nem volt túl biztató a válasza. Mi változott azóta?

– Szinte semmi nem változott azóta. A Covid-járvány miatti határozat két évig visszatartotta azokat, akik az anyaországba járnak át szülni vagy munkavállalóként nyugaton

szülték addig gyermekeiket. Ideig-óráig stabilizálódott a szaporulat csökkenése a statisztikákban. Az Érmelléken és a Felső-Berettyó völgyén lakó magyar és román lakosság szaporulata egyértelműen csökken, amit az elvándorlás is súlyosbít.

– Idén számos alkalommal tartott könyvbemutatót; méltatások, interjúk jelentek meg személyéről. Mi az, amit még senki sem kérdezett meg, de ön szerette volna elmondani?

– Akik ismernek, azok tudják, hogy én a dolgokat mindig a nevükön nevezem. Ke-

mény kérdéseket kaptam Öntől is, remélem, a válaszok is megfelelő színvonalúak lettek.

Mivel egy döntően magyar identitású vidékről van szó, fontosnak tartom az anyanyelven történő egészségügyi alapellátás fenntartását, hangsúlyosabban és korán oktatni az iskolában a szülőföld ismeretét és szeretetét, rászoktatni az érmelléki embert a minőségi kultúra fogyasztására. Hagyományaink és a kultúra ápolásában az egyházakra is nagy szerep hárul, mint társadalomszervező erőre.

Kellenének még olyan emberek, akik nem sajnálják az időt a minőségi helytörténet-kutatásra. Kiöregedőben van az a lelkes egykori tanár- és értelmiségi generáció, amelynek tagjai az 1970-es évek óta megszállottan kutatják településeik múltját. Kevés a lelkes és szakképzett fiatal vidéki kutató.

Helytörténet-kutatás során nem szabad lenézni a szájhagyományokat, mert valamikor azok is igaz történéseken alapultak. A tömegdigitalizált adatbázisok használata napjainkban kötelező standard. A tudásnak nem szabad politikai színe legyen. Szakképzett történészek ne nézzék le az autodidakta helytörténészek munkáját (helyismeretük pótolhatatlan), a helytörténészek viszont kötelező módon figyelembe kell vegyék a szakképzettek megállapításait.

A pénz: szükséges rossz, vagy a boldogság forrása?

A történelem folyamán először nem volt szükség kereskedelemre, árucserére, a közösségek maguknak termelték meg azokat a javakat, amelyekre szükségük volt.

A fordulat a szakosodás elterjedésével következett be, amikor szükségessé vált az árucseréje. A csere folyamata azonban nehézkessé vált a megfelelő cserepartnerek felkutatása és az áruk értékének meghatározása miatt. Ennek eredménye lett az árupénz kialakulása. Ez egy olyan árut jelölt, amely mindenki számára elfogadható volt, és amelyet lehetett szabványosított értékmérőként használni. Ilyen árupénz volt a só, szarvasmarha, kagyló, kövek, majd később az arany, az ezüst és a bronz. (Ma a börtönökben a cigaretta tölti be az árupénz szerepét.)

A PÉNZ TÖRTÉNETE

FÉMPÉNZ: A nemesfémek terjedésével egyre inkább érme formájúvá vált a fizetőeszköz alakja. Ennek köszönhetően mindinkább be tudta tölteni a pénz funkcióit. Az első egységes pénzérmét Lüdía területén adták ki a Kr. e. 7. században. A pénzérme ötletét átvették a görögök is, s először rézből, majd vasból verték az érméket. Később ezüsből készültek, majd II. Fülöp makedón király aranyból vert pénzt. A fémpénzt a rómaiak is átvették, elterjesztve azt egész Európa területén.

PÉNZHELYETTESÍTŐK: Az ipari forradalom után azonban egyre inkább hiány lépett fel az aranyból, ami a pénzhelyettesítők kialakulásához vezetett. A kereskedők váltókat adtak ki fizetési ígéreteik hitelesítésére, majd megadták tartozásukat, amikor pénzhez jutottak. Később a kereskedők egymás váltóival is kereskedtek, azonban nehézségekbe ütközött egy ismeretlen kereskedő váltóját beváltani. Később a bankok bocsátottak ki váltókat, s azokat bankjegyeknek nevezték el. Végül az állam vette át a bankjegyek kibocsátásának egyedüli jogát, így válhatott a bankjegy egy nemzet fizetőeszközévé. A bankjegyekre a kibocsátóik garanciát vállaltak, hogy azok átválthatók nemesfémre.

MODERN PÉNZ: Mára már eltűnt a nemesfémre vonatkozó garancia a pénz mögül. Legtovább az amerikai dollárra volt állami garancia, egészen 1971-ig. A pénz már nemcsak materiális formában létezik, hanem anyag nélküli, elektromos formában is.

VISZONYULÁSUNK A PÉNZHEZ

Immár a pénz történetét ismerjük, de ennél sokkal fontosabb, hogy miként viszonyulunk hozzá. Számomra az az érdekes, hogy az országokban minél kevesebb fedezetük van a

bankjegyeknek, és minél kevésbé léteznek – hiszen a bankkártyák megjelenése óta nincs is annyi pénz valójában, mint amennyi virtuálisan forgalomban van –, annál jobban törtetnek érte az emberek.

Feltettük-e már magunknak a kérdést, hogy miért? Mi okból fut az ember annyira a pénz után a XXI. században? Vagy nincs is rá egyetlen válasz, hanem válaszok sokasága létezik?

Azt meg tudom érteni, hogy fiatalok kimennek dolgozni Nyugat-Európába néhány évre azért, hogy itthon házat építsenek, saját lakásuk legyen, amelyikben éljenek utána és neveljék a gyermekeiket. Felnéznek azokra a fiatal párokra, akik ezt teszik.

A gond akkor kezdődik, ha beleesnek a pénz csapdájába, és a két-három évből öt-tíz év lesz, és mire hazajönnek fásultak, közömbösebbek, s a kapcsolatuk kiürült.

Az is probléma, ha a fiatalok egyedül nekivágva a nagyvilágnak annyira belefeledkeznek a külföldi munka során a pénzgyűjtésbe, hogy elfutnak az évtizedek, és sem nem házasodnak, sem le nem telepednek sehol, hanem sodródniuk országról országra, és gyűjtenek.

Meg tudom érteni, ha egy-egy férj elmegy néhány évre külföldi munkára, mert van valamilyen anyagi célja a családnak – házfelújítás, gyermekek taníttatása –, ami itthoni fizetésből nem érhető el. Viszont ha kint ragad külföldön, s a néhány évből évtizedek lesznek, akkor a házasságlete tönkremegy, és egyedül a pénz teszi boldoggá, s a boldogságnak csak a látszata marad.

Feltettük-e már a kérdést magunknak és gyermekeinknek, hogy mi az, amit érdemes feláldozni a pénzért?

VAJON ISTEN IS FELÁLDOZHATÓ?

Külföldre költözött atyánkfiai nem járnak templomba, talán online követnek istentiszteleteket, de nem tagolódnak be gyülekezeti közösségekbe.

Sokan a vasárnapot is feláldozzák azért, hogy növeljék a keresetüket. Kevés családot

látunk együtt istentiszteletre menni, lassan a hit az idősök szokása marad.

Mit ad a pénz?

Valamiféle hamis biztonságtudatot. Azaz, hogy bármit megvehetünk, nagyobb-nak érezzük magunkat másoknál, többre tartjuk magunkat, mint amennyit valójában érünk.

Rengeteg dolgot mérünk pénzben és anyagiakban.

Van olyan erdélyi tájegység, ahol mintegy száz évre visszamenőleg azért vállaltak csak egy gyereket családonként, hogy a vagyont ne kelljen felosztani. Nevet is kapott a jelenség: egykezésnek hívták. Ennek az lett a következménye, hogy a falvak elnéptelenedtek; nem elköltöztek az emberek, hanem összezugorodtak a közösségek, mert nem született elég gyermek.

De ma is lehet hallani olyan szülői kérdéseket a felcseperedett gyermek választottja kapcsán, hogy mennyire jól szituáltak a szülei, milyen autójuk van, mekkora a házuk stb.

Amikor az anyagiak előtérbe kerülnek, háttérbe kezd szorulni minden, ami lelki érték. Nem azt vizsgáljuk a másokban, hogy mennyire szereti a családját, mennyire hívó ember, mennyire tud megbocsátani, hanem azt, hogy gazdag-e.

FOKOZATOK

A *birtoklás vágya* mindenki ott fészkel. Mindannyian szeretnénk bebiztosítani életünket.

Pénzt gyűjtünk, házat építünk, bankbetéteinket fialtatjuk, nyugdíj-, élet-, egészségbiztosítást kötünk, és lassacskán elhitetjük magunkkal, hogy életünk urai mi vagyunk. Nem tudjuk, mi az elég, csak gyűjtünk és birtoklunk, vagy éppenséggel irigyeljük azokat, akiknek jól megy az üzlet, akiknek van mit aprítani a tejbe, s az irigység kapzsvá tehet.

A *kapzsiság* viszont már szenvedély, amely ígézetébe vonja az embert úgy, hogy az egyre többet akar. Láz, amely olyan dolgok utáni vágyra ösztönöz, amelyekre semmi szükségünk nincs!

A kapzsi ember sohasem elégedett. Azt mondja, hogy ha egy bizonyos mennyiségű vagyont felhalmozott, akkor abbahagyja a gyűjtést, de ha eljut odáig, akkor még többet kíván.

Mindenki vágyik egy életszínvonalra, és a vágy jó, mert mindig előrevisz. De ne feledkezzünk el arról, hogy a lelkünknek is vannak vágyai, s ha azokat háttérbe szorítjuk, fuldokolni fogunk, tönkremennek az emberi kapcsolataink is, az Istennel való kapcsolataink is.

A pénz az csak papír. Az igazi érték az ember lelke!

Felesleges félelmek a babonáktól

Ingoványos talajra tévedtünk, mert az emberek nagy része babonás anélkül, hogy ezt tudatosítaná magában. Együtt nőttünk a babonákkal, mert szüleink, nagyszüleink megtanították nekünk őket, és anélkül, hogy gondolkoztunk volna rajtuk, mi is megmagyarázhatatlanul félünk bizonyos dolgoktól.

Sok babona abban gyökerezik, hogy a tárgyaknak lelkük van, mások valamelyik őskori démonhitből erednek. De az Istenben hívő ember mindennapjainak nem kellene hogy része legyen egyetlen babonás szokás sem. Ebben a cikkben szeretném lerántani a leplet némelyikről, bízva abban, hogy ha megismerjük az eredetét, akkor rájövünk, nincs félnivalónk sem a fekete macskától, sem a péntek 13-tól, sőt lekopogni sem kell semmit, mert nem száll el a szerencsénk.

MI A BABONA?

Olyan, többnyire vallási eredetű tévhit, amely egyes változások, jelenségek létrejöttét bizonyos eszközök, eljárások, körülmények titokzatos következményének tulajdonítja, vagy ezzel magyarázza.

SZILVESZTERI MULATSÁG, ÚJÉVI FOGADALMAK

A szilveszter I. Szilveszter pápa ünnepe. Ő a 4. században élt, s az ünnep róla kapta a nevét, ugyanis I. Szilveszter pápa az év utolsó napján hunyt el. A szilveszteri mulatozás, féktelen evés-ivás a római korban tartott szaturnáliákra vezethető vissza. Ezt a hétnapos örömnepet a téli napforduló idején ülték, Saturnus isten tiszteletére. A sötétség felerősítette az emberek félelmét a haláltól, és hogy ne féljenek, nagy lakomákkal, tánccal, zenével ünnepeltek, örökzölddel díszítették fel a házat, s ennek varázserőt tulajdonítottak. A gondtalan fogyasztás aztán lassan az egész világon elterjedt, és szilveszteri hagyománnyá vált. A római korban a rabszolgák és uraik is egy asztalhoz ültek ilyenkor, s szó sem eshetett politikáról az asztalnál.

PÉNTEK 13.

Ettől a naptól rettegnék a babonások, mert a hiedelem szerint szerencsétlenséget hoz. Ezért egyesek ezen a napon nem ülnek repülőre vagy nem folytatnak üzleti tárgyalásokat, sőt akad, aki még az ágyból sem kel ki. Eredetét csak találgatják.

Az egyik magyarázat szerint abból ered, hogy 1307. október 13-án, pénteken IV. Fülöp francia király tisztjei templomos lovagok százait tartóztatták le illegális tevékenység vádjával. (A templomos rend a 12. században a Szentföld védelmére alakult vallási és katonai lovagrend volt.) IV. Fülöp valójában azért adta ki ezt a parancsot, mert hozzá akart férni a lovagok anyagi forrásaihoz. Sok

elfogott templomost kivégeztek, ezért a rend történetében a péntek 13. átkos nappá lett.

A péntek 13-nak bibliai gyökerei is vannak. Eszerint Júdás volt a 13. vendég, aki megérkezett az utolsó vacsorára, és a pénteki napon feszítették keresztre Jézust.

A péntekhez kötődő babona az Amerikai Egyesült Államokhoz is kapcsolódik: a 19. században minden kivégzést pénteken tartottak.

Napoleon is babonás volt, sosem volt hajlandó olyan asztaltársasággal vacsorázni, akik tizenhárman ültek az asztalnál, de így volt ezzel Franklin Delano Roosevelt amerikai elnök is.

KIBORULT A SÓ?

Akkor veszekedés lesz a házban – legalábbis a babona szerint. A babona abból az egyszerű tényből ered, hogy az emberek a kezdetek óta értékelték a sót mint ételízesítőt. Nagyon drága volt, nagy becsben tartották, és sosem pazarolták; a római katonákat egykor sópénzzel jutalmazták, ennyire értékesnek számított ez a mára mindennapi fűszer.

ELTÖRIK A TÜKÖR

A hiedelem szerint, ha eltörik a tükör, hét év szerencsétlenség következik. De miért éppen hét év? És miért a tükör?

Az ókori rómaiak úgy tartották, hogy a tükör nem csupán a képmásunkat, de a lelkünket is mutatja. Azaz ha a tükör összetörik, akkor a lelkünk is. Ehhez párosul az a mítosz, hogy a testünk hétévente „megújul”, vagyis a tükör összetörése azt jelenti, hogy hét év balszerencsére ítéljük a lelkünket.

A tükörnél maradványra van, aki még emlékezik arra, hogy abban a szobában, ahol felravatalozták a halottat, le kellett takarni a tükröt. Ennek ősi pogány eredete van: őseink úgy hitték, hogy ha a halott lelke meglátja magát a tükörben, nem távozik el, hanem a házban marad.

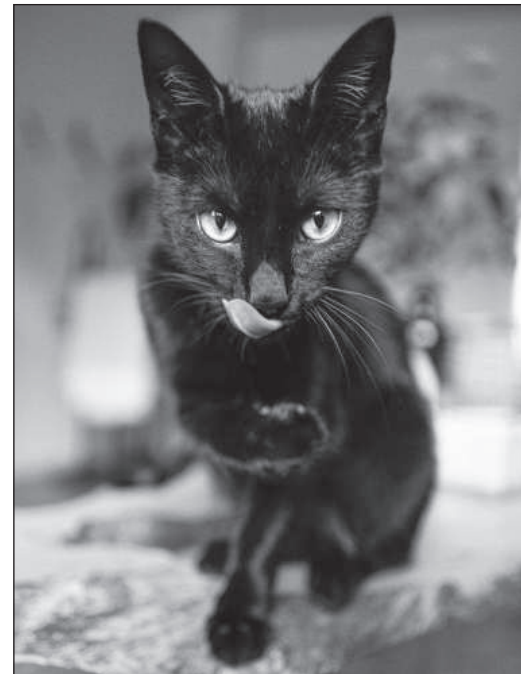
FEKETE MACSKA

„Ahol fekete macska megjelenik, ott jó dolgot ne keress” – vélik sokan, holott a macska sok kultúrában védett és tisztelt állat volt. A kereszténység színre lépésével vált démonizált lényvé, a boszorkánysághoz kötötték. 1233-ban IX. Gergely pápa egyenesen az ördög földi megtestesüléseinek kiáltotta ki a fekete macskákat.

Sajnos, talán ennek a buta babonának tulajdoníthatóan, a menhelyeken napokkal később találnak gazdára a fekete cicák, mint más színű társaik.

SZÜLETÉSNAPI GYERTYAFÚJÁS

Ön is szokott kívánni, amikor elfújja a születésnapi tortán a gyertyákat? Ha önnek nem is

jut eszébe, biztosan akad olyan a családban vagy a baráti körben, aki figyelmezteti: el ne felejtse kívánni. Ez a szokás az ókori görögökhöz kapcsolódik. Ők ugyanis süteményeket sütöttek és gyertyákat tettek rájuk, ha kérni akartak egy szívességet Artemistől, a Hold és a vadászat szűz istennőjétől, mert hitük szerint ő segített szüléskor és védelmezte a nőket és a gyermekeket. A görögök úgy gondolták, hogy az eloltott gyertyák füstje felszállva továbbítja az üzenetet az istenekhez.

LEKOPOGOM

Lekopogom gyorsan, hogy el ne kiabáljam! Ugye, hányszor mondtuk már és tettük meg, hogy egy-egy jó hírt fán lekopogtunk? Ez egy pogány szokás.

Az ókori pogányok azt hitték, a fákon élő szellemek védelmezik őket, így ha egy fához értek, kopogással köszönték meg nekik, ha valami jó történt. A hagyomány később más kultúrákban is elterjedt.

VÖRÖS CÉRNA A KISGYEREK KARJÁN

A vörös fonal egy védelmet nyújtó eszköz, melyet a kabbalista tanítók vittek be a köztudatba. Kétszeres funkciója van: megvédi viselőjét mások irigy tekintetétől, és segít megszabadulni a saját féltékenységtől és a Gonosz Szentől. A fonal egy vörös gyapjúszál, melyet a bal csukló körül viselnek. A kabbala tanítói szerint ez nélkülözhetetlen eszköz a testi és lelki védelem szempontjából.

Szerintem meg kell keresztelni a kisgyermeket, imádkozni kell értük, hogy Isten óvja őket, nem a piros cérna.

A babonás hiedelmek száma annyi, mint égen a csillag. De akinek hite van az élő Istenben, annak nincs szüksége babonákra.

Vagyok – a VAGYOK útján járva

„Ami történik:
vízre hulló hópehely:
van is és nincs is.”

(Folytatás előző lapszámunkból)

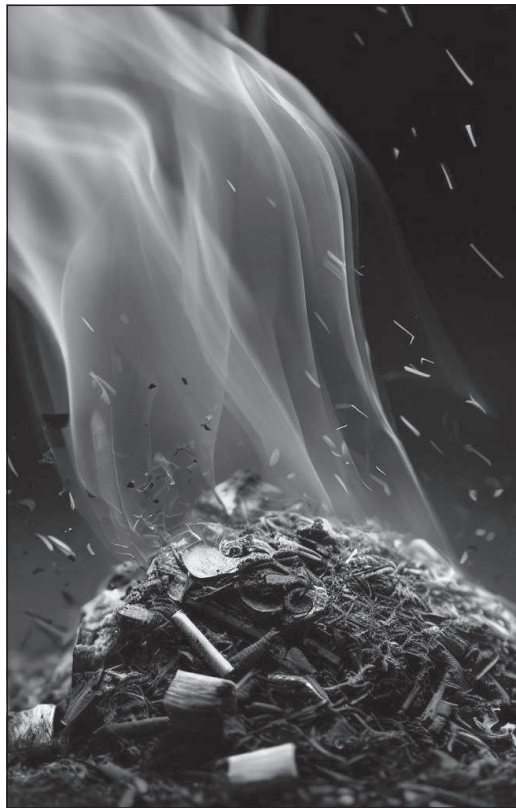
Mózes útra kelt, mert az égő, de el nem hamvadó csipkebokorban felsejlő VAGYOK feladattal bízta meg, és úgy döntött, vállalja és végrehajtja a feladatot. Egy lehengerlő, sokkoló élmény minden embert döntésre kényszerít.

Hány olyan alkalom volt már az életünkben, amikor egy előre nem látott esemény, egy beszélgetés, egy gondolat vagy egy egyszerű érintés pillanatnyi hevében döntést hoztunk, mert úgy éreztük, ez az a pillanat, ami új irányba képes terelni mindent? Hányszor döntött már úgy az ember, hogy megváltoztatja életét, hátat fordít káros szokásainak, lefeszíti magáról szenvedélyeinek béklyóját, kedvesebb lesz embertársaival, boldog lesz a családi élete, haragját szeretetre cseréli, féltelmeivel bátran szembenéz, és leszámol velük? És hány ember mondta azt a végén, hogy *csak egy buta fellángolás volt, tudtam, hogy úgysem leszek rá képes, nem is érdemlem meg, hogy bármi is megváltozzon?* Vagy éppen hányan ismerik el vereségüket keserű humorba oltva, mint a lánccдохányos, aki megállapította, hogy a dohányzásról leszokni végső soron nagyon könnyű feladat, neki is már legalább harmincszor sikerült? *Nagyobb volt a füstje, mint a lángja* – mondogatták ilyenkor őseink, és mivel kudarcainkat nem szívesen ismerjük be még magunknak sem, ilyen helyzetben szoktunk magyarázatokkal előállni. Mert az ember ilyen: az egyik legmeghatározóbb képességünk a kifogások gyártása és a másokra mutogatás.

És azt is tudjuk, hogy bár Mózesnek is voltak kifogásai, amelyeket módszeresen be is mutatott VAGYOK, AKI VAGYOK-nak, minden kifogása hamuvá lett az el nem hamvadó csipkebokor magabiztossága és hajthatatlansága hatására. Pontosan ez volt későbbi sikerének egyik titka – mivel többé nem arra koncentrált, hogy kifogásokat gyártson, megváltozott a nézőpontja, és ettől a pillanattól kezdve megoldásokat keresett.

SZEMBENÉZÉS A MÚLTAL

Először vissza kellett térnie családjához, el kellett nekik mondania találkozását atyái Istenével, és el kellett fogadtatnia velük ennek a találkozásnak a belátható következményeit. Ugyanis ez a találkozás nemcsak a Mózes életét változtatta meg gyökerestül, hanem mindenki másét is, akihez kötődött, akit szeretett. Mondhatnánk azt is, hogy döntésével

bizonytalanságba rántotta magával feleségét, gyermekét, testvérbátyját, és ki tudja, hány barátját, szolgálóját és olyan rokonát, akire a Szentírás szövege nem tér ki külön. Ahogy a könnyekre, vitákra, gyözködésre, felháborodásra, beletörődésre, megbékélésre és elfogadásra sem tér ki a szentíró, pedig valahol mind el tudjuk képzelni, hogy ezek mindegyike bekövetkezett Mózes hazatérése után és Egyiptomba indulása előtt. De mind kiérezhetjük a sorok közül azt az odaadó szeretetet és bizalmat, amely végül győzedelmeskedett.

Aztán vissza kellett térnie arra a földre, ahol még nem is olyan rég törvényen kívüli üldözött volt, akit halálra keresnek, és ott mindjárt két égető problémára is megoldást kellett találnia. Egyrészt el kellett érnie azt, hogy saját népe higgyen neki. Képzeljük el, hogy a nép, mely valójában csak a régmúlt korok történeteinek ködfátyolán átszűrődő tudáscseppek prizmáján keresztül alkotott képet Istenéről, egyszer csak azzal szembeesül, hogy visszatért az egykori herceg, a körözött bűnöző, a gyilkos, és azt mondja: testvéreim, találkoztam atyáink Istenével, és azért jöttem, mert elküldött, hogy általam elhozza a rég várt szabadulást. És képzeljük el azt a kételkedést és csalódottságot, amikor Mózes csak úgy tudja bemutatni ezt az Istent, mint egy égő, de el nem hamvadó csipkebokrot a pusztaságban. Természetesen könnyű lenne rájuk sütni a bélyeget: hitelenek, de gondoljunk bele egy pillanatra, hogy mi manapság elhinnénk-e egy hasonló Mózes beszédét, vagy egyszerűen futóbolondnak néznénk. Másrészt ugyanezt elő kell adnia a fáraónak is, akiről előre tudta,

hogy nemcsak kételkedni fog, hanem hajlandóságot sem fog mutatni arra, hogy megkönnyítse Mózes és Áron küldetését.

BIZTOS ISMERET ÉS SZÍVBÉLI BIZALOM

Mi sem tükrözi jobban Mózes bölcsességét és ebből fakadó előrelátását, mint a kérdés, amelyet megfogalmaz a csipkebokorral való beszélgetésben: Mit mondjak nekik, ki küldött engem? És mennyire elkedvetlenítő lehetett, hogy bár társat, eszközöket és csodákat kap tarsolyába, s ezekkel a nép és a fáraó előtt is igazolhatja történetét és küldetését, konkrét választ mégsem. Azzal kell meglegednie, amit tapasztalt, amit átélt, és bármennyire is szeretne, nem kap bővebb magyarázatot.

A heidelbergi káté azt tanítja a hitről, hogy két fontos összetevője van: az egyik a biztos ismeret, amivel hitem tárgyáról rendelkezem, a másik pedig az ebből az ismeretből (is) származó szívbéli bizodalom. Mózesnek pont ez az ismeret nem adatott meg, csak részben, hiszen nem kapott bővebb magyarázatot. Ez Mózes hitének és odaszánásának első nagy próbaköve – olyan választ kap, amely emberi füllel hallgatva azt is jelentheti: minek mondanám el, ha úgysem vagy képes felfogni, megérteni? És ennek ellenére elindul a lehetetlennek tűnő küldetésre, mert Isten mindenkinél jobban ismer bennünket, így pontosan tudja, kit és hogyan kell megszólítani, elhívni. Ha jobban belegondolunk, sem Ábrahám, sem Jákób, sem József nem kapott bővebb magyarázatot, mint Mózes, mégis mindannyian maradéktalanul végre tudták hajtani a feladatot, amit kaptak. Sőt, a sokkal több információval bíró Pál apostol is úgy nyilatkozik a szeretet himnuszában, hogy tükör által homályosan látunk (1Kor 13,12), és csak rész szerint van bennünk az ismeret. Mennyivel több lehetősége van a ma emberének, akinek rendelkezésére áll a Szentírás teljes szövege, ha ismerni szeretné Istent! Milyen kifogásokat fogunk gyártani, ha egyszer megkérdezik tőlünk: hol van ismeretünk és bizalmunk Istenben?

A harmadik megoldandó feladat pedig talán a legnehezebb, hiszen minden akadály ellenére le kell vezetni a kivonulást Egyiptomból, és el kell juttatni a népet a Szövetség hegyéhez, ahonnan az egész történet elindult.

Mózes pedig teljes egészében végrehajtja a feladatát, mert hinni tud akkor is, amikor mindenki más kételkedik, és ez a hit arra ösztönzi, hogy bármilyen nehéz legyen is a célt elérni, a VAGYOK útjáról mégse térjen le. De ez már egy másik történet.

Folytatása következik

Köszönöm, hogy „megborgáltál”

Kedves olvasó, mielőtt a korrektúrát hibáztatnád a címben szereplő „megborgáltál” elírásért, jelzem: nem elírás, inkább félrehallás. A tavalyi apák napi versikét így tanulta meg a lányom. Sokáig keverte írásban a d és a b betűt, így másolta le a verset, b betűvel, így tanulta meg. De számomra ez volt az egyik legkedvesebb dolog abban a műsorban.

De túl ezen, térjünk ki arra a kérdésre, amit az apák napja ünneplése vet fel. Szükség van-e rá? Kell-e ünnepelni a férfiakat? Vajon van-e létjogosultsága az édesapák, nagyapák, déd- és keresztapák ünneplésének, vagy ez is csak valami amerikai hóbort? Netalán a XXI. században öntudatra ébredő és az emancipáció szükségét érző férfireteg önálló kezdeményezése csupán? Azt hiszem, nem csak bennem fogalmazódtak meg ezek kérdésként, amikor először hallottam az apák napjáról.

De míg át nem éled, meg nem tapasztalod, mit is jelent, csak magyarázatokat adhatsz rá. Ha átélted, már nem kell magyarázat.

Nem fogok arra kitérni, honnan és mikor indult el az apák napjának ünneplése. Arra ott az internet. Kezdjük inkább egy kis bibliai alapvetéssel.

TI APÁK...

Pál apostol a leveleket záró intelmekben szólítja így meg az apákat, és közben a fiakra néz. És ha végignézzük a Szentírást, azt látjuk, az apák istenhite sokszor megalapozója gyermekeik hitének. A kapcsolataink, így az istenkapcsolatunk is, kihat nemcsak a mi életünkre, a környezetünkre, de a fiaink és lányaink életére, hitére is.

De hozzá kell tenni azt is, hogy ez nem törvényszerű. Az Ószövetség királylistáiban azt is láthatjuk, Isten atyai szeretete hogyan tudja felülírni egy-egy pogány úton járó, istenkerülő apai élet rosszra nevelő erejét, és hogyan tudja jó irányba elmozdítani a gyermek útját. És azt is látjuk, akár a Bibliában, akár a környezetünkben, mit jelent az, ha hívő szülők gyermeke indul el olyan úton, amely nem a keskeny út.

AMIKOR A FIAD MEGKÉRDEZ...

Az egyiptomi szabadulás előestéjén, amikor Isten a páska ünnepének és az elsőszülöttek megváltásának a törvényét elmondja Mózesnek, van egy ilyen bekezdés: és ha majd egykor megkérdezi a fiad, mi ez (a megváltás), akkor mondd neki... – és a mindenkori édesapákra bízta a szabadulás csodájának a megtanítását. És mit látunk magunk körül? Mit tapasztalunk a templomokban? Hogy az édesanyákra hagyjuk/bízzuk/nyomjuk a gyermekek hitbéli nevelését, templomba járatását, mindent, ami hit. Mert közben nekünk, apáknak sokkal

több és fontosabb dolgunk van. Olyankor van ócskapiac, vagy épp akkor jut idő saját magunkra, konditeremre, fűnyírásra, kocsimosásra, és még jól is jön, ha a gyerek nincs otthon. Pedig az Isten közelében megtapasztalt közös idő szent idővé válik, ami többet ad az én-idő csak engem feltöltő élményénél.

Nincs talán annál bensőségesebb pillanatot, mint amikor vasárnap délelőtt megérkezik a család a templomba, és azt látod, a kislány nem az anyukája mellett ül, hanem beül a férfiak oldalára, mert ott van apa. Vagy amikor a frissen konfirmált fiú a pünkösdt követő vasárnap ott ül az édesapja mellett, már a férfiak oldalán. Mert nemcsak a hétköznapokban szükséges és fontos a szülői minta, nemcsak azért kellünk apákként a lányaink mellé, hogy a szemünk sugarában lássák először magukat nőként; a fiaink mellett nemcsak azért kell ott állnunk, hogy az első lázadás egy férfival szemben még mint egy gumifalról csapódjon vissza az apáról – de ott kell lennünk mellettük a templomban is, az Isten közelében is.

Mert a nagybetűs Szent közelében van az életük. Mindig elkésérít, ha a konfirmáltak első úrvacsoravételén nincs ott a szülő, mert az már nem fontos. Mert a konfirmáció az varázslatos, ott kihúzom magam, én, a büszke apa, de pünkösdkor már nincs időm a gyermekemre. Gondolj csak arra: élete meghatározó pillanatát éli át. Szemtől szemben áll az egyik legnagyobb titokkal, helyet foglalhat egy olyan asztalközösségben, ahová a Szent Isten hívja, és ebben a legnagyobb titokban magára hagyod? Olyan ez, mintha Ábrahám magára hagyta volna Izsákot abban a döntő pillanatban a Mórija hegyén, és megfutamodott volna. Ott szükség volt az apára! A gyermekednek, abban a legáltalmasabb pillanatban, akárcsak a keresztség pillanatában, szüksége van rád, az apjára! Ne hagyd magára!

Fogd kézen, és hozd el templomba! A nyár a fesztiválok időszaka. Az ifisek mesélték,

voltak egy mai tinibálvány koncertjén. Az apjuk vitte el őket, várta meg és hozta haza őket. Viszed a gyermeked, mert vágyik. Megvárod, figyelsz rá, félted, fontos neked. Így van rendjén. De hozd el az Isten közelébe is. És nemcsak azért, mert „nincs ott rossz helyen”, de azért is, mert a legjobb helyen leszték együtt az Atya közelében!

APA VS. ISTENKÉP

Megállapították, hogy az apánkkal való kapcsolatunk szoros összefüggést mutat azzal, hogy milyen lesz a felnőttkori istenképünk. Ha az apád támogatóan állt melletted, Isten közelsége sem lesz furcsa. Tőle is el tudod fogadni, hogy ott áll melletted, segít, támogat. Viszont ha nem volt melletted az apád, ha sorozatosan cserben hagyott, ha nem lehetett számítani rá, az istenképed, az istenkapcsolatod is ebből a mélységből indul és táplálkozik majd. Nem hiszed el igazán, hogy mindig ott lesz, amikor szükséged lesz rá. Nem tudod elfogadni, hogy szeret – mert egész egyszerűen nem tapasztaltad meg sohasem azt, mit jelent az az érted mindent feladó, a legdrágábbat is odaadó szeretet. És ha szétnézünk a jelenben, ahol egyre divatosabb a könnyebb út, a válás, akkor azt is ki kell mondanunk, hogy azok a gyermekek, akik apa nélkül nőnek fel, vagy csak hetente-kéthetente kapnak egy szeletet az apakapcsolatból, majd az istenkapcsolatból is nehezen tudnak többet elfogadni.

Apák napján, miután a gyermekek énekeltek, szavaltak és átadták az ajándékokat az apukáknak, mielőtt kimentünk volna a templomkertbe kézműveskedni egyet, körülálltuk az úrasztalát. Apák és gyermekeik, karonulóktól a kamaszokig. És amikor ott álltunk, Isten áldása megerősített minket az apaságunkban. Jó volt látni a többi apát, és jó volt együtt indulni erre a nem könnyű, de csodálatos utazásra!

VARGA BOTOND

Közbenjáró édesanyák Érszólósön

„Kelj föl, jajgass az éjszakában, az örökös kezdetén! Öntsd ki szívedet, mint a vizet, az Úr színe előtt! Emeld föl hozzá kezeidet gyermekeid életéért” (JSir 2,19).

Minden gyermeknek szüksége van imádkozó édesanyára – írja Fern Nicols népszerű könyvében. Ő a Közbenjáró Édesanyák Nemzetközi Szervezetének alapítója és elnöke. Isten csodálatos módon az ő életét használta föl, amikor gyermekeit féltve letérdelt konyhája padlóján és így imádkozott: „Ó, Uram, kérlek, óvd meg őket, add, hogy tisztán lássák a különbséget jó és rossz között, és segítsd őket istenfélő döntésekre jutni.” Nyugalansága ezután is megmaradhatott, mert így folytatta: „Drága Atyám, kell hogy legyen még egy anya, aki áldozna egy kicsit a drága idejéből, hogy velem imádkozzon.”

Így indult el világhódító útjára ez a mozgalom, s mára több mint kilencven országban van jelen. Édesanyák, nagyanyák hetente egyszer azért gyűlnek össze, hogy együtt hordozzák imáikban gyermekeiket, unokáikat. A könyörgés kiterjed az iskolákra, óvodákra, az ott dolgozó pedagógusokra is. Az édesanyák szíve mindenhol ugyanaz, arra vágyunk, hogy gyermekeiket biztonságban tudják a legjobb helyen, Istenhez vezetve őket. Hazaimádkozni mindegyiket az atyai házba.

HÁROM LÉPÉS

A közbenjárást megelőzi három lépés. Dicsőítéssel kezdenek, amikor a szentírás alapján Isten jellemvonásai lesznek fontosak. Ezt követi a bűnvallás, megbánással egybekötve, vagyis a romok, a törmelék eltakarítása. Tiszta csatornává lenni a Szentlélek számára, hogy az imádság meghallgatásra találjon. A hálaadás során számba lehet venni mindazt, ami van, megköszönve Isten drága ajándékait. Így jutunk el az imaóra záró részéhez, amikor kéréseinket tárhatjuk a mi Urunk elé közbenjárókként.

Ki a közbenjáró? Aki egy másik emberért imádkozik, esedezik Isten trónja előtt. Hadd szemléltessem egy képpel. Egy édesanya egyedül fogja kezében a rongyszőnyeget – gyermekét, terhét így hordozza. Látva ezt a többi anyuka, odasiet, és megfogja a szőnyeg sarkait. Immár együtt hordozzák és viszik a mennyei Atya elé, ameddig csak szükséges.

ÉRSZÓLÓSI IMACSOPORT

Az érszólósi gyülekezetben 2013-ban alakult meg egy ilyen imacsoport. Sokan csatlakoztak már kezdetben: anyós a menyével, anyai leányával karöltve volt jelen. Isten a szívükre helyezte: „Az élet nagy tragédiája nem a megválaszolatlan imádság, hanem az el nem hangzott imádság.” Ézs 62,6-ban ezt olvas-

suk: „Falaidra, Jeruzsálem, örököt állítottam. Soha ne hallgassanak, se nappal, se éjjel! Ti, akik az Urat emlékeztetitek, ne legyetek némák!”

Mi a győzelmes imádság titka? A hit teljes kitartás, az állhatatosság. Tíz évet ölel fel az az időszak az érszólósi édesanyák életében, amit ebben az áldott szolgálatban töltöttek el. Van mire visszatekinteni, és van miért hálát adni. Ünneplés keretében ez meg is történt. Az ő bizonyágtételükéből következik egy kis összeállítás. „Ebben a közösségben tanultam meg bátran, hangosan, kitartóan és hittel imádkozni. Itt éreztem rá tehetetlen voltomra. Életem hosszú éveit során találkoztam sok olyan helyzettel, amikor tehetetlenül álltam élethelyzetek, történések előtt, és rádöbbsentem arra, hogy a tehetetlenség és az imádság elválaszthatatlanul összetartoznak. Megtanultam, hogy az imádságban hittel kell kérni, ki kell tartani, nem utasítani Jézust, hanem alázatosan elfogadni az Ő válaszát.” (M. A.)

„Számomra ez a csoport egy második, nagyobb család, ahol együtt imádkozunk, sírunk, nevetünk, hordozzuk egymás terheit. Imáim többnyire hálaadásból és kérésből álltak, kimaradt belőlük a dicsőítés. Itt tanultam meg gyakorolni az imának ezt a formáját.” (M. I.)

„Nagyon hálás vagyok Istennek a gyermekemért. Köszönöm, hogy én is imádkozó édesanya lehetek. Jó, hogy lehetőségünk van arra, hogy közösen imádkozhatunk gyermekeinkért. Az egy szívvel, egy lélekkel elmondott közös imádságban hatalmas erő van. Csodálatos, hogy Isten meghallja és megválaszolja az imákat.” (M. E.)

„Hálás vagyok Istennek, hogy ehhez a közösséghez tartozhatok. A mi Urunk sok mindenre megtanított, egymás hite által épülhettünk, növekedhettünk. Volt, amikor sírtunk, és volt, amikor örültünk. Sokszor megtapasztaltuk az ima erejét, megérezte, hogy Isten meghallgatta imáinkat, és választ is kaptunk rájuk.” (Sz. I.)

„Ez az a közösség, ahol együtt jövünk mennyei Atyánkhoz, bízva abban, hogy jelen van közöttünk, mert a közös imában nagy erő van. Hálát adunk mindenért, a meghallgatott imákért, de ki tudjuk mondani azt is, hogy legyen meg az Úr akarata mindenben.” (K. É.)

Katrin Larsen köszöntötte az ünneplő érszólósi közbenjáró édesanyákat az Európai és Izraeli Közbenjáró Édesanyák Mozgalma részéről. Az ő leveléből idézek végül: „A gyermekeinkért mondott imáink a legértékesebb ajándékok közé tartoznak, amit nekik adhatunk. Olyanok, mint egy dallam, amely körülveszi őket, és olyan dolgok válnak lehetségessé, amiket csak Isten képes megtenni. A nagyanyám állandóan imádkozott értem. Bár sok évvel ezelőtt meghalt, még mindig érzem az imák erejét, és a szemem láttára teljesedtek be. Sokat tehetünk gyermekeinkért, de amikor imádkozunk értük, felkészítjük őket az örökkévalóságra.”

Bátorítjuk az édesanyákat, nagyanyákat, hogy keressenek olyan társakat, akikkel együtt hordozhatják gyermekeiket, unokáikat a Felséges trónja előtt. Olyan szolgálat ez, melyben nemcsak azok élete változik, akikért közbenjárunk, hanem ők maguk is formálódnak Isten kezében.

Elköszönt Szilágyzoványtól Kiss Miklós lelkész

Negyvenhárom év szolgálat után nyugdíjba vonult Szilágyzovány lelkésze, Kiss Miklós, aki 33 évig volt a helyi gyülekezet lelképásztora. Életének több szolgálati állomása volt.

Kezdetben az Arad megyei Lippára helyezték ki, ott három és fél éven át végezte az Isten által kijelölt munkát, majd hat és fél év után Szilágyborzásra került. A rendszerváltás után, 1990-ben Szilágyzoványra hívták, azóta ott szolgált.

A vasárnapi ünnepi istentiszteleten elmondta, nem volt több, mint egy kinyújtott kéz a gyülekezet felé, egy vezeték, amin keresztül Isten átküldi, átbocsátja az igéjét, hogy eljusson a célponthoz, a szívekhez, lelkekhez.

Mindig igyekezett megfelelni a gyülekezetnek, az elvárásoknak, Istennek. Megköszönte a híveknek, hogy megtisztelték és eljöttek erre az alkalomra, hogy együtt adjanak hálát mindazért a jóért, áldásért, amit Isten rajtuk keresztül elvégzett. Mint mondta, 2023. június 25. egy határ, egy fordulópont az életükben. Valami lezárult, valaminek eljött a vége. Isten kegyelméből nyugdíjba vonulhat, a hosszú és fáradságos munka után eljött a pihenés, erőgyűjtés és felkészülés ideje.

Hálával fordult Istenhez azért, hogy megsegítette, megerősítette, erőt adott, kitartást, buzgóságot, hitet, hogy a megbízatást, küldetést teljesíteni tudja. Mint mondta, mindennek rendelt ideje van az ég alatt: a születésnek, a meghalásnak, a beszédnek, a hallgatásnak. Megvolt az ideje a szolgálatnak, az igehirdetések sokaságának, s eljött ennek a vége is. Bár testben elhagyja a közösséget, lélekben sosem fognak elszakadni, hiszen a 33 esztendő hosszú idő, és sok minden történt ezalatt a közösség életében. Számára az igehirdetés, a lelkigondozás, a családlátogatás, kapcsolattartás, az emberek meghallgatása, a

vigasztalás, bátorítás, támogatás volt a legfontosabb. Foglalkozott az ifjúsággal, gyermekekkel, külföldi kapcsolatokat ápolt, ennek nyomán utazást szervezett a fiataloknak, sátoros kirándulásokat szervezett, kikapcsolódtak, épültek és növekedtek.

Az igehirdetés mellett sok munkát adott a gyülekezet ingatlanainak a rendben tartása. A változó világban, a rendszerváltás után kezdte a településen a szolgálatot, amikor az ingatlanokat vissza kellett szerezni, felújítani, a templomtól a parókiáig. „Ha csak a parókiára tekintünk vissza, új arculata lett. A romos épületek eltűntek, felváltotta őket egy új” – hangzott el. Lényeges volt számára az iskola rendbetétele, az imaterem kialakítása, a kántorlakás, diakónia épületének a megépítése, működtetése, fenntartása. Sok pályázatot írtak, és leltárt készíttet elmondhatja: 317 gyermeket keresztelt, megkonfirmált 303 ifjút, 178 esketést végzett, és 598 temetési szertartást vezetett.

„Mindennek van egy kezdete, és van vége is, de a pásztor és nyáj viszonya mindenkor megmarad” – mondta. Arra kérte a híveket,

hogy a jövőben figyeljenek az egységre. Ne hagyjanak helyet a széthúzásnak, bontásnak. Maradjanak meg közösségben, őrizzék meg a nyugalmat, egyetértésben, egységben legyenek, mert itt, Erdélyben, Szilágyzoványon, csak egységben, közösségben lehet megmaradni. Arra kérte a gyülekezetet, hogy tagjai a békesség hírnökei legyenek.

Seres Dénes RMDSZ-es parlamenti képviselő régi barátként köszöntötte a lelkészt. Mint mondta, 33 év egy emberöltőnyi idő. Ezalatt az ember sokat dolgozik, tesz. Kiss Miklós elkötelezte magát Isten, a magyarság szolgálatában, nem kevés eredménnyel. A szilágyzoványiak melegsívű, határozott, következetes embert ismerhettek meg benne, aki épített, felismerte a tenni akarást, ezért eredményeket ért el. Bár voltak napos és borongós időszakok is, a közösség átvészelte őket, együtt maradt a gyülekezet, szép időket éltek meg. Végezetül megköszönte az elvégzett munkát, és békés, csendes, egészségben gazdag nyugdíjaskort, lelki gyarapodást kívánt.

Márkus László RMDSZ-es polgármester, a zoványi gyülekezet tagja, presbiterként együtt kezdte a pályát a lelkésszel. Beszédében kiemelte, hogy a lelképásztor emelt fővel, büszkén mehet el, nincs semmi, amit meg kellene bánnia, és sok jó barátot, jó ismerőst hagy itt családjával. A polgármester megköszönte a fejlődést, és hangsúlyozta: Szilágyzovány lakossága visszavárja és mindig szeretettel fogadja őket.

A köszöntőbeszéd után a kórus és a helyi közösség is hálát adott a sok szolgálatért, szeretetért, törődésért. Nehéz volt a búcsú, de mint elhangzott, csak a lakcím változik, lélekben továbbra is együtt maradnak.

MASZOL.RO

Ott voltunk Tallinnban

(Folytatás az 1. oldalról)

A Krisztusban egyesült és a bibliai tanúságtétel által egybefont egyházakat kihívás elé állítják az európai kontinensen zajló fejlemények. Ez arra kényszerít bennünket, hogy szembenézzünk az éghajlati válság, a biológiai sokféleség csökkenése, a globális migráció, a populista zászló alatt növekvő nacionalizmus, az emberi jogok megsértése, a szélesebb körű konfliktusok és a nyílt háború kihívásaival. Mindezek a jelenségek nagyon sok esetben egymásból táplálkoznak, például az ökoválság rontja az élelmezés fenntarthatóságát azon populációk számára, amelyek az erőforrásokhoz való hozzáférés csökkenésé-

vel kapcsolatos konfliktusok következtében jobb életet keresve vándorolnak.

Az orosz-ukrán háború kapcsán a gyűlés tagjai az erőszak áldozatai mellett foglaltak állást. Megindítóan hiteles volt Zán Fábián Sándornak, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspökének beszámolója és határozott állásfoglalása: a békét nem fegyverek által lehet tartóssá tenni, hanem csakis imával és a szeretet gyakorlásával. A fegyverek, az erőszakos válasz sebeket okoz, a megbocsátás és a szeretet általi békére törekvés viszont elindíthatja a sebek begyógyulását.

A közgyűlés képviselői megválasztották a következő öt évben irányító testület (CEC Governing Board) tagjait. A Nikitasz érsek

(Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus) vezette húsztagú vezetőségbe beválasztották dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkészt, a MEÖT (Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa) főtítkáráját is.

GHITEA-SZABÓ JÓZSEF

Mi vár ránk? Isten tudja

Nyolc református lelkipásztort szenteltek fel a nagyvárad-újvárosi gyülekezet templomában.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület ünnepi közgyűlésén 2023. június 16-án délelőtt az előző évről tettek jelentést az előadók, majd délután 3 órától Kádár Tamás zilahi esperes hirdette az igét. A közgyűlésen felszentelték a sikeres II. lelkészképesítő vizsgát tett lelkipásztorokat. Ők a következők: Alföldi-Lakatos György (Nagybánya-Óváros), Dull Zsanett Dalma (Zilah-Belváros), Gecse Szidónia (Székelyhíd), Juhos Barnabás Attila (Lecsmér), Lakatos Nándor (Magyarberkesz-Nagysomkút), Szabó Gabriella (Temesvár-Belváros), Vajda Szabolcs (Szatmár-Németi), Varga Tamás Sándor (Szatmár-Szamosnegyed).

Bogdán Szabolcs püspök és Dénes István Lukács egyházkerületi főjegyző köszöntötte a felszenteltek, a felszentelést az egyházkerület vezetői és az esperesek végezték el.

Az évfolyam nevében Varga Tamás Sándor szólt a gyülekezetnek: „Nem vagyunk könnyű helyzetben. A mai világ – talán jobban, mint valaha – nem kíváncsi az Úr beszédére, esze ágában sincs megtérni. Ebben a világban és ennek a világnak kell hirdessük az Úr szavát. A történelmi idő sem a legkedvezőbb: Covid-19, orosz-ukrán háború, genderideológia. Sok a kérdés és a kétség az emberekben. Aztán ha ez még nem lenne elég, vetélytársunk is akadt. A Mesterséges Intelligencia – ChatGPT – már prédikációkat

ír. Bár még csetlik-botlik, csak idő kérdése, és talán mi, lelkipásztorok is helyettesíthetők leszünk. E-kántor már régóta van... Mi mégis rálépünk erre az útra, beállunk a pázmába. Nem azért, mert különbek lennénk bárkinél is, hanem mert az Úr hívott el minket erre! Ahogyan évfolyamunk vezérigéje is mondja: »Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki titeket, és arra rendelvelek, hogy elmenjeteek és gyümölcsöt teremjeteek, és gyümölcsötök megmaradjon« (Jn 15,16). Nem mi választottuk ezt, mégis kiválasztottak lettünk. Mert valaki már a világ kezdete előtt, majd anyánk méhétől fogva elhívott minket a szolgálatra. Ezért szól ma szívünkéből a hála dala. Hálásak vagyunk az Úrnak, aki elhívott az Ő országának építésére. Ránk merete bízni ezt a feladatot. Biztat minket a gondolat, hogy ő nem a tökéleteseket hívja el, hanem az elhívottakat teszi tökéletesekké. Ma nagypapok lettünk, a főjegyző úr szavaival élve »megszentültünk«. Igen,

mától Isten számára elválasztottak lettünk.»

Beszédében köszönetet mondott a szülőknek, lelkipásztoroknak, megemlékezett elhunyt évfolyamtársukról, Kerekes János Csabáról, majd elmondta: „Sokan sokfélék vagyunk, különböző tájakról érkezünk, változatos felfogással. Hosszút út van mögöttünk – kinek hét, kinek kilenc év –, mióta beléptünk a Teológiai Intézet kapuján. Egyben megegyezhetünk: nem volt könnyű! Hogy mi vár ránk? Azt csak az Isten tudja, de Ő jól tudja! S nekünk ez elég. Bármit hozzon is a jövő, Luther Mártonnal együtt mondjuk: *Ha tudnám is, hogy holnap elpusztul a világ, ma még akkor is ültetnék egy almafát.* Kálvin Jánossal együtt hisszük: *nincs oly barbár nemzet, nincs oly elvadult nép, melyben ne lakoznék az a meggyőződés, hogy van Isten.* És Bethlen Gábor nagyfejedelmünkkel együtt biztosak vagyunk benne: *Ha Isten velünk, ki csoda ellenünk?* Soli Deo Gloria!”

REFSZATMAR.EU

Gyereknep volt Jankafalván

Immár hagyománnyá vált, hogy az iskolai évvárás után a gyülekezetben is lezárjuk a vallásórát, mégpedig egy egész napos programmal. Ezt záró vallásórának neveztük el, s már jó pár éve a gyereknepet is hozzákapsoltuk ehhez a programhoz.

Így történt ez idén is. Június 23-án, pénteken reggel több mint negyven gyermek gyülekezett a templomban. Egy rövid áhítat után

el is kezdődött a nap első része, melyben a sporté volt a főszerep. Volt futóverseny, bicikliverseny és bicikli-akadálypálya verseny, valamint a híres gumicsizmadobó verseny, és természetesen foci. E sok mozgás után jólesett a gyülekezet asszonyai által készített uzsonna. Az étkezés ideje alatt megérkezett a nap meglepetése, egy ugrálóvár is, s nagy népszerűségnek örvendett a továbbiakban. A nap második részében csapatjátékok követ-

keztek, ezek lebonyolításában a Jankafalvi IKE tagjai vállaltak oroszlánrészt. Volt aszfalttrajzverseny, zsákban futás, kötélhúzás, vízholdó játék, különböző célzóversenyek. Közben természetesen folyamatosan látogatták a gyerekek az ugrálóvárat is, nehogy magányosnak érezze magát a templomudvaron. Délután ismét terített asztalhoz ültették a csemetéket az asszonyok, s finom hot doggal pótolták az elfogyott energiát.

Evés után, a hőség elől a templom árnyékába húzódva, egy kis kvízzjáték következett a tanult bibliai történetekből, majd tombolahúzás, végül pedig a jól megérdemelt díjak kiosztása zárta a napot. Mindenki alaposan elfáradva tért haza. Istennek legyen hála, hogy minden szombaton lehetnek vallásóráink, hála azért, hogy vannak gyerekek a gyülekezetben, s azért is, hogy vágnak vallásórára, Isten házába. Áldja meg az Isten minden gyermeknek a pihenését, vakációját!

JAKÓ SÁNDOR ZSIGMOND

Lelkészbeiktatás Selymesilosván

Nemes-Szabó Renáta lelkipásztornót ünnepélyes keretek között iktatták be a Selymesilosvai Református Egyházközségbe 2023. június 25-én.

Az istentisztelet Bogdán Szabolcs János igehirdetésével kezdődött. A püspök a 2Kir 6,15–17 versei alapján hirdette az ígét. Elmondta, hogy annak idején esperes volt, amikor a lelkipásztornót a gyülekezet egyhangúlag meghívta és megválasztotta. Ez a mai alkalom pedig azt igazolja, hogy jó választás volt. A beiktatás a gyülekezet szeretetét és bizalmát fejezi ki lelkipásztora iránt. Az ígében Elizeus próféta és annak szolgálója áll előttünk. Egy szolgáló, aki megrémül az őt körülvevő elenségtől, és nem lát mást, csak veszélyt és pusztulást. Elizeus pedig biztatja szolgálóját: „Ne félj! Többen vannak velünk, mint ő velük.” Ezután imádkozott szolgálójáért, hogy legyen lelki látása, és meglássa az Úr seregét a domboldalon. Nagyon fontos, hogy biztassuk szolgálóinkat, és imádkozzunk értük, hogy el ne fogyjon a hitük, és legyen lelki látásuk meglátni az Úr szabadító erejét. Isten közelsége megerősíti az embert.

A beiktatás szolgálatát Sándor András esperes végezte. Az ApCsel 1,8 verse alapján azt az üzenetet fogalmazta meg Nemes-Szabó Renáta lelkipásztornőnek, hogy Jézus tanítványai azt az ígéretet kapják, hogy nem maradnak egyedül a szolgálatban. Isten az Ő Lelkét adja a szolgálatba állóknak. Ez a Lélek erősítette meg Jézust is a szolgálatban. A feladat pedig nem más, mint tanúnak lenni a világban, a gyülekezetben. Jézus tanújának lenni pedig azt jelenti, hogy lelki szemtanúja

vagyok annak, ahogy Jézus bennem és általam munkálkodik. Ezután átadta a szolgálat jelképeit: a Bibliát, mint a lelki táplálék forrását; a kulcsot, amely a közösség jelképe; a pecsétet, amely a Krisztusért végzett jó munka szimbóluma. Az átadás után Sándor András esperes megáldotta a beiktatott Nemes-Szabó Renáta lelkipásztornót.

Az egyházmegye lelkipásztorai egy-egy ígérellel köszöntötték a beiktatott lelkészt. Köszöntőt mondott Miklós Károly egyházmegyei főgondnok, a Presbiteri Szövetség nevében pedig Tóth András egyházkerületi és Kocsis Feri Sándor megyei elnökök.

A selymesilosvai gyülekezet nevében Kovács Attila főgondnok köszöntötte beiktatott lelkipásztorát, majd Kovács Sándor gondnokkal együtt egy új palástot ajándékoztak neki.

Nemes-Szabó Renáta beiktatott lelkészként a Józs 1,7–9 versei alapján szolgált közöttünk. Ez az ige vezette őt eddig életében és szolgálatában. Tudja, hogy nem könnyű vállalni a lelkipásztori szolgálatot, mint ahogy

Józsueának sem volt könnyű Mózes utódként a választott népet vezetni. De Isten megerősítette és biztatta őt: „Légy bátor és erős. Ne félj, és ne rettegj, mert veled lesz az Úr, a te Istened...” Útmutatóként pedig azt kérte tőle, hogy tartsa meg a törvényt, mert a törvény igéi erőt adnak a szolgálathoz. Olyan, mint a táplálék a testnek, üzemanyag az autónak.

A selymesilosvai gyülekezet énekkora versekkel és énekekkel szolgált, majd a nőszövetség nevében Zsigmond Ildikó, az RMDSZ Szilágymegyei szervezete nevében pedig Seres Dénes parlamenti képviselő mondott köszöntőbeszédet, kiemelve az eddigi gyümölcsöző együttműködését a lelkipásztornővel és a selymesilosvaiakkal az itt élő magyar közösség érdekében.

Az ünnepi alkalom szeretetvendégséggel zárult a kultúrotthonban.

Isten áldását kérjük Nemes-Szabó Renáta beiktatott lelkipásztor életére, családjára és szolgálatára a selymesilosvai gyülekezetben.

SZŐNYI LEVENTE

Osztozni a gyászban

Az internet világában név és helység megjelölése nélkül – nem is ez a fontos, hanem a jelenség – azonosítható az a haláleset, melynek kapcsán néhány gondolat bennem felmerült.

A közelmúltban egy viszonylag korán jobblétre szenderült édesanya temetésén vettem részt. Az anya szíve alatt hordozott fiúgyermekből lelkipásztor lett. Sőt, hitvestársa is „az eke szarvára vetette kezét”.

Nos, a szertartás alatt végighordozva tekintetemet a gyászoló gyülekezetben, szomorúan állapítottam meg, hogy az egyházmegye lelkipásztorai közül az esperes és két szolgatárs tartotta fontosnak, hogy osztozzon a gyászban.

Ahogy már az előbbieken megfogalmaztam, egy jelenséggel állunk szemben. Az egymástól való eltávolodás, elidegenedés egyre inkább tetten érhető. Nem véletlenül Konrad Lorenz a civilizált emberiség nyolc halálos bü-

ne közé az „érzelmek fagyhalálát” is oda sorolja. Ezt így fogalmazza meg: „ez az érzelmi fagyhalál különösen azokat az örömeiket és fájdalmakat fenyegeti, melyek társas kapcsolatainkat – házastársunkhoz, gyermekeinkhez, szüleinkhez, rokonainkhoz, barátainkhoz való kötődésünket – jellemzik”.

Számomra igazán az teszi fajsúlyossá ezt a felismerést, hogy Krisztus egyházán belül, az ő szolgálói között is felütötte fejét az illetén közömbösség. Közben pedig lendülettel szónokolunk „egymás terhének hordozásáról” (Gal 6,2).

Jó néhány eset bizonyítja: nem elszigetelt jelenségről van szó. E lap hasábjain már írtam néhai Pál András lelkipásztor temetéséről. A két szolgálattévővel együtt hárman álltunk koporsója mellett. A „morbus hungaricus” is begyűrűzött Isten szolgálói közé.

Mindent egybevetve az Írás szavaival élve „...nem kellene ezeknek így lenni” (Jak 3,10b).

Mi tehát az észszerű és igeszerű megoldás? A szavak szintjéről leszállni a gyakorlat taládjára. Megérteni, „nem minden, aki ezt mondja, Uram! Uram! megyen be a mennyek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát” (Mt 7,21).

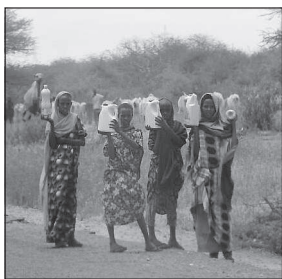
Különösen a lelkipásztorok esetében nemcsak a Kánon vonatkozó paragrafusait (3. fejezet 18. paragrafus) kell szem előtt tartani, hanem meg kell őrizni azokat az íratlan szabályokat is, melyeket az évszázadok során nem kodifikáltak, de ma is időszerűek. Izgalmas feladat volt számomra ezeket egy csokorba összegyűjteni és egyházmegyéink lelkészértelmezési elnökének javaslatára a kollégák elé vinni.

A mostani esetre vonatkozó íratlan szabályt így fogalmaztam meg: lehetőség szerint osztozz szolgatársad gyászában. Tették ezt elődeink, tegyük mi is!

VARGA KÁROLY

Halálos ítélettel ér fel Szomáliában Jézus követése

Szomália lakossága korábban kifejezetten türelmes volt a más vallásokkal szemben, de az utóbbi évtizedekben az iszlamista terror és a szélsőségesek térnyerése miatt már a saját családjukban sem bízhatnak a keresztyének, akik az életüket kockáztatják, ha Bibliát vesznek a kezükbe.

A közel 17 millió lakosú Szomáliában a becslések szerint csak néhány száz keresztyén él, de pontos számot nem lehet tudni, mert titokban gyakorolják vallásukat. A keresztyén szomáliaiak többsége külföldön él. Vagy eleve ott ismerkednek meg a Bibliával, vagy ha

ez otthon történt is meg, hamar menekülésre kényszerülnek. A keresztyének fejére a muszlim vezetők általában vérdíjat tűznek ki, az iszlamisták pedig éppenséggel vadásznak rájuk. Nyíltan kifejezett céljuk, hogy Szomáliát teljesen keresztyénmentesítsék.

Orosz keresztyének az ukrán menekültekért

Az ukrainai háború elől nagyjából 2,8 millióan menekültek Oroszország irányába annak ellenére, hogy a támadás onnan érkezett.

A legtöbb más választási lehetőség híján indultak el a pusztulás elől keletre, többeket pedig feltehetően deportáltak. Mindenesetre az orosz evangéliumi közösségek igyekeznek segíteni és a megbékélés szószólói lenni, a legnehezebb időkben is Istenre mutatni.

– Amikor őszintén segítünk nekik, akkor megtapasztalhatják Krisztus szeretetét

– mondta Tanya Ivanenko önkéntes. – Megölelnek minket, megcsókolnak, és emlékeznek a nevünkre. A háború ellenére tudunk egy kis reményt adni – fejtette ki.

Az oroszországi protestánsok több mint egymilliárd forintnyi adományát egy tanács kezeli, kétszáz ezer ukrán menekült mindennapi életét igyekeznek támogatni belőle. – A nyugati egyházaknak tudniuk kell, hogy mi is segítünk. A kelet-európai erőfeszítések jobban láthatók, de mi is megteesszük, amit tudunk – mondta el a szervezet egyik korábbi vezetője.

ALPIN BIST

Templomok, műemlékek,
egyházi épületek
felújításában
és karbantartásában
nyújtunk segítő kezet.

Tornyok – toronydíszek:
festése, felújítása, bádogolása.

Villámhárítók és
ereszcsatornák szerelése.

Ipari alpin technikával,
állványozási költségek nélkül.

Ha pontos és precíz
munkára van szüksége,

Alpinbist Kft.

0755-312.904

office@alpinbist.ro

	ZÚZ, MORZSOL	SIMONFA HATÁRAI!	FLAMAND FESTŐ	KÖZÉP- KÉKI	GÖRÖG BETŰ	
1						Y ↗
INDIAI POLITI- KUS				ÜZEMEGY- SÉG, RÖV. FIAT- MODELL		
TÖKMAG!		BÁSTYA KÖZEPE!			RÓMAI EGYES	
ANGOL FÉRFI- NÉV		FÉMPÉNZ			ELŐTAG- NANO-	
	2	HOSSZÚ- SÁG JELE	FOGADÁ- SÁRA A KÖZE- LEBBIT		ELŐINDIA ŐSLAKÓJA EGYIK VÉR- CSOPORT	
FOSZTÓ- KÉPZŐ				DALOLÓ BESZÉD		ELLENÁL- LÁS JELE
				RÓMA CENTRUMA!		DÁRIDÓ KEZDETE!
EGYIK VITAMIN		GUMI- OBJEKTIV			ODERA FORRÁSA!	
		RÓMAI EGYES			GYORSU- LÁS JELE	
	N ↙				INDULAT- SZÓ	

Fricska – Lásd meg a jót!

Egy kislány a hátsó kertben baseballozott. Sapska, ütő, labda – minden megvolt. Hallatszott, hogy így beszél magában: „Én vagyok a legjobb ütő a világon.” Ekkor feldobta a labdát a levegőbe, és ütött. De nem találta el. „Első ütés.” Bátortalanul felvette a labdát, majd ismét feldobta a következő szavakkal: „Én vagyok a leg-

nagyobb ütőjátékos.” És ismét kihagyta. „Má-sodik ütés.” Egy pillanatig várt, óvatosan megvizsgálta az ütőt és a labdát. Majd harmadszor is feldobta: „Én vagyok a valaha élt legnagyobb ütőjátékos.” Ismét elhibázta. Ekkor hangosan felkiáltott: „Hűha! Harmadik ütés. Micsoda fogó! Én vagyok a világ legjobb fogója!”

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

www.facebook.com/harangszo

Felelős szerkesztő és hírszerkesztő: Erdei-Árva István Béla. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó. Korrektor: Megyesi Antónia. Szerkesztőbizottság: Csúry István, Ghittea-Szabó József Levente, Fábán Tibor, Jakó Sándor Zsigmond, Tötös Beáta, Varga Botond, Vékony Zsolt, Wagner Erik. Szerkesztőségünk postacíme: Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Bihar megye, irányítószám: 410202. Tel.: 0765-926002, 0259-435386. E-mail: harangszo.ujzag@gmail.com Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszo.ujzag.wordpress.com. Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szent István Kertész Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkes hívtalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.